

ՄԷՆՄԱՐԿԵՐ ՀԱՎԱՏՈՒՄ

ՍԵՆԵ 2. (1853) ՃԻԼՏ 13.
ԹԸԸՐԻՅՆԻ ՍԱՆԻ 1. ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1.

Պազը ֆելդ էլ ստէ վուգուաթէ մէպնի
մէճմամըզ պու տէֆա պիր գաչ կիւն կէճ
դաւմըջ օլմադիլէ աֆիլ պույրուլմասը նիազ օլու-
նուր :

ԻԼԱՆ

ՍԷՄՍԱՄԸԶԸՆ այտա պիր տէֆա չըգմասընտա օլան մահ-
զուրլարը իլէ , գարուրի իւլ վուգու օլան սայըր պազը գուսուր-
լարը տախի կէչէն տէֆա պէյան օլունուպ , աէնէի ճէտիտտէ
հէմ հաֆթատու պիր տէֆա չըգաճաղը վէ հէմ տախի իալգա
մագպուլ օլաճագ սիւրէթտէ գալէմէ ալընաճաղը վատ վէ պէ-
յան գըլընմըջտըր : Նճագ պիր սէնէ հէր հաֆթա վագթ իւ-
զէմանիլէ դագէթա չըգարմադ , կէրէք զահմէթի , վէ կէրէք
մէսարիֆի ճիհէթիլէ աղըրճա պիր մէշղուլիէթ օլուպ , պունա-
տա պէտիհաւլաճա թէհամիւլ իթմէք , տօղրուսու ֆէտաքեար-
լըղըն պիր միւսէյեէպճէսի մի տիր , եօխսա քէնտի թէլէֆիլէ
իալգը էյլէնտիրմէք հաւէսինին պիղլէրտէ օ տէրէճէտէ օլմասը-
ղընտան մը տըր նէ տիր , շու թահիւտիւն ալթընա կիրմէզտէն
էվլէլճէ պիր էյիճէ տիւշէնմէք , վէ իֆլասա մէյլի օլմայան

պիր պաղերկեան միտիլիւ, բիաչանն ահվալինի պիր էյիճէ աղ-
նամստրգճա աիդուիթայա կիրիշմէմէք կիպի միւթալաալարտա
հասըլ օլուպ տուրուրբէն, մէմալիք օսմանիէտէ վէ սայիրէտէ
պաւմա օլունան պէշնէվի Վրմէնիճէ զազէթալարն տախի, ի-
րատ մասրաֆլարընտա մուվազէնէ օլմատրղընտան գաբանըպ
գալգտրգլարը, պու պապուէ օլան մուհագգագ իհթիրազըմը-
ղը պիր գաթ տահա արթըրմըշտըր. պիլմէմքի պիզուէ, սօղըա,
օնլար կիպի միլէթիմիդին օգումայա հավէսի օլմատրղընը օր-
թայա գօյուպտա, իւզէրինէ աղլայըպ ֆիղան իթմէյէ միւհթաճ
օլաճադմըրը: Վմա նասիհատ տա վէրէլիմ, զաղէթա էվրագ-
լարընըն խուսուսա պէօյլէ զայլէլի վագթլարտա նէ գատար
ֆայիտէլիւ օլտուղունու, օգումանն մուհասսէնաթընը ինճէ
տէլիլէր պիւրհանլար վէ էմալար իլէ խալգա թէֆհիմ խտէլիմ,
նէյէ եարար. տէյիլմիքի քէնտի մէնֆատթըմը, թիճարէթի-
միզ իչին տիր տէնէճէք պիր միլէթտէ էյէր օգումագ հավէսի
եօղ իսէ, եալընըզ զաղէթա իլէ օ միլէթի օգումաղա հավէս-
լէնտիրմէք վար իսէ տէ եալընըզ զաղէթայա եազըլմասը իլէ օ-
գումաղա հավէսի օլտուղունու աղնամագ զաննը աճիզանէմիզ
իւզըն եաղնըշ միւթալաալար տըր. պու իքի հալին պաշգա տա-
հա սահիհ վէ կէօղէ իլիշիր նիշանէլէրի տէ օլապիլիլ: Իմտի
պիզ միլէթի թէրպիլէ իթմէք, միլէթի բըբգլաթմագ, միլէթի
օգումաղա տավէթ իթմէք զայլէլէրինի, պաշգա հավէսլիսինէ
թէրք խտիւպ, եալընըզ կէլէն կէչէն վուգուաթը օլտուղու կի-
պի նագլ խտէրէք խալգա մալիւմ իթմէյէ գանաաթ խտէրիզ.
ամմա անտէն խալգ իպրէթ ալըր տա թէրպիլէ օլուր, բըբգլա-
նըր, եախօտ օգումաղա հավէս քէսպ խտէր իմիշ, օ տա քէնտի
պախթլարընա տըր:

ՍԷՆԵՏԻ ՃԵՏԻՏՏԵ ԶՈՒՀՈՒՐԻ ՄԵՄՈՒԼ ՕԼԱՆ ՄԵՃՄԵԱ ՂԱԶԻԹԱՍԵՆԸՆ
ՀԱՐԹԼԱՐԸ

Ղաղէթայը մէզբիւր 1854 տէնէսի յունվարընտան պաշանա-
րագ հաֆթատա պիր տէֆա վէ ճիւմտա իրթէսի կիւնլէրի նէշը
օլունաճագ պահասը բէչին օլարագ, պիր տէնէլլի 120 զուրուշ,
ալթը այլըղը 70, վէ իւչ այլըղը 40 զուրուշ օլաճագ: Թաշրա-
լար իչիւն բօսթա բարասը ալանլարըն իւզէրինէ տիր:

Սէճմատաւ իպթիտա պիր հաֆթանըն կերէք տախիլի վէ կերէք խարիճի հովաախիւէրի միւմքին մերթէպէ թէքմիլէն եազլարգտան սողրա, բիաչատա օլան մալլէրին րայիճի վէ ֆիաթը, գամպիօ ֆիաթը, վաբօրլարրն կէլիպ կիթմէսի, վէ սայրո ախգուիթայա միւթալիգ խապէրլէր տախի տէրճ օլունաճադ տըր :

Պունլարտան ֆաղլա, զազէթատա եէր գալտըղը հալտէ, պիր թօհաֆ հիքէայէ, վէ եախօտ իլիւմ վէ ֆունուռն վէ գէնաաթա միւթալիգ . կերէք քէնտի թէլիֆ վէ թէրճիւմէմիզ վէ կերէք սայրո էհլը գալէմտէն կէլէն թահրիրաթ տախի տէրճ օլունաճադ տըր :

Պաշլըճա պիր ֆիքրիմիզ տախի ախգուիթա իլանաթընա տէվամ իթմէք տիր : Լըրօբա զաղէթալէրինին նըսֆընա եագըն սահիֆէլէրի, թիւճճար, թօհաֆճը, գոչոււմճու, էճգաճը, վէ սայիր եիւզ պին տիւրլիւ ալըմ սաթըմ, քիրալամա վէ սայիրէ իլանաթը իլէ տօրու օրուպ, եիւզ վէ տահա գիատէ սէնէլէրտէն պէրիւ պու մինվալ իւզը տէվամ օլունաճադ տա տըր, վէ պազըսընտա պիր իլանըն պիր սաթըրընա պէշ զուրուշ օն զուրուշ վէ տահա գիատէ մասրաֆ ալընտըղը հալտէ եինէ զազէթալարընտա պիր սաթըր եէր պօշ գալմայօր, տէմէք քի իլան սահիպլէրի պու եիւզ տէն պիր մէնֆաաթ կէօրիւյօրլար քի, պունտան սարֆը նագար օլունայօր : Սէ վադաա կերէք Մթամպօլտա վէ կերէք էյալաթը սայիրէտէ, նէ ալընըր նէ սաթըրըր, նէ թազէ մաթահ վար նէ եօգ, նէ թօհաֆ շէյ կէլիշ, նէ իճատ օլմուշ պունլարը փէք աղ ատամ պիլէպիլիւպ, պիլէնլէր տախի տէլլալէր վասէթասըլլըա պիլէ պիլիւր . տէլլալըն էն էհվէնի իլան տըր :

Իշթէ պու վէճիլէ քէնտի մէճմատմըղըն ահվալինի տախի իլան խիւպ, թարիխի իլանտէն զուհուրու մէճմաայա գատար իքի այ պօշ, միւտտէթ պուլունտուղընտան, օարալըգտա կէրէք Մթիթանէտէ վէ կերէք թաշրալտրտա էֆքեարը ամմէյի տիյա նէյէճէլիզ : Սագպուլա կէլէճէյի աղնաշըլտրգտա պէր վէճհը պալա տէվամ օլունաճադ, մագպուլա կէլմէյէճէյի տախի հիսս օլունտուգտա թէքրար տիւշիւնիւլէճէք տիր : Պու պապտէ վէ հէր հալտէ միւրատըմը խալգա պիր ազըրըգ օլմամագ օլտուղունտան հէրքէսին էֆքեարընը պիլլէրէ իշթտիրէճէք մէրթէպէտէ այան իլլէմէսի մախսուսճա նիապ վէ բիճա օլունուր :

ԹԻՎԱԾԻ ՀԱԹԻՐ, ՍԵՆՈՒՅԷ

Հոկտեմբեր 2. Սուսա Սաֆվէթի բաշա Սալիէ նազըրը :
Սալիէ նազըրը սապըգ Սուխթար պէյ, մէճլիսի վալա ազասը :

Հոկտեմբեր 5. Թէրճիւմէ օտասը իիւլաֆասընտան Սաշիտ
պէյ Լորտէք գայմագամը :

Սիւհիէտտին պէյ Իչ էլի գայմագամը : Նասսպ ու թային
պուլյուլուպ, սայրը պաղը պէնտէկեանէ միրի միրանլըգ, գա-
բու քեհաճեալըգլար վէ խոճակեան բիւթպէսի թէվճիճ գըլըն-
մըշ տըր :

Հոկտեմբեր 14. Սէմուրէն Սօֆիա ճանիպինտէ պուլուռնան
Լի Ռիզա փաշա Իսկիւպ վալիսի :

Հոկտեմբեր 26. Խարիճիյէ նազըրը սապըգ Ֆուստ էֆէնտի,
Բում էլի օրտուլի հիւմայունուն մուամէլաթը բօլթիգիյէսինէ
նազըր նասսպ ու թային պուլյուլուլուշտուր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԻՐ, ՏԱԽԻԻ ԻՅԷ

Տէվէթը ալիէնին Բում էլիտէ վէ Բնատօլուտու Բուսիա իլէ
օլան մուհարէպէսինին (Ճէնկ) սըրասիլիլէ հիքեայէսի տիր :

Պուռնտան ագտէմ չըգարըլան մէճմասամըզուտ, Բուսիա մէտէ-
լէսինին ներէլէրտէ գալտըղը մուֆասսալէն պէյան վէ իշար գը-
լընմըշտը, շու մատտէ հագգընտա պուռ տնէտէք նէ Տէվէթը
ալիէնին գուլլանտըղը ինսաֆ վէ ատալէթ վէ նէ տէ տուէլը
Եւրօբանըն կէօնակէօն իսթար վէ նասիհաթլարը Բուսիա տէվ-
լէթինի իմլայա կէթիրէմէմիշ վէ հագգանլիլէթի թանրոտամմըշ
օլմաղիլէ չարէսիգ, Ճէնկէ գարար վէրիլիւպ, իճապը իգթիգասը
պէր վէճճը աթի իճրա գըլընմըշ տըր :

Բում էլի օրտուլի հիւմայուննի միւշիրի վէ սերասքէրի Լօմէր
փաշա պուռ մէսէլէնին նիհայէթի Ճէնկէ գարար վէրէճէկինի
էօթէտէն պէրիւ հիսս իտէրէք, մէվճուտու մայէթի օլան աս-
քէրէ տայիմա պէօյիւք վէ քիւշիւք աթէշ վէ թօփ թալիմլէրի,
վէ գալէ ալմագ, վէ մուհասէրէ իթմէք, վէ քէօբրիւ եաքմագ
թալիմլէրինի իճրա իթտիրիւպ, օրտունուն հէր պիր խուսու-

ստթընա վէ մէվգի վէ մէրքէզերին մ թոնէթ վէ խթիհքեա մսթընա աշըրը տրգգաթ վէ իհթիմամ իտերէք հէր ան վէ հէր լահգա հազըր պուլունտուղու հալտէ, թէվֆիգ փաշա մարիֆէթիլէ կէօնտէրիլէն իլանը հարպ խաթթը հիւմայիւնիւ կէչէն սեպտեմբերին 26 ընճը կիւնիւ վասլ օլուպ պէօյլէք ղլյնէթ վէ ալայ, վէ օթուզ իքի պին ապէր հուզուրինտէ գրաաթ օլունտ րոծգ, ճիւմէսինին պիր ավաղ իլէ միւքերրէրէն չաղըրտըգլարը Փատիշահմ չօգ եաշահ, սէտալէրի գուպսէի ափումանէ գաւտար աքս իլէմիշ տիր :

Խաթթը հիւմայիւնիւ մէզքիւրիւն գրաաթընտան սօղըա, Լըրոբատա էօթէտէն պէրիւ ատէթ օլուպ, նէզորը Տէվլէթը ալիյէսէ իպթիտայի վուգու օլան եէմին ուսուլի տախի շու վէճհիլէ իճրա գըլընմըշ տըր :

Պիւթիւն ապէր ճէնկ ուսուլի իւզըն, պիր խաթթ (չըղը) իւզէրինէ տիղիլմիշ օլտուգլարը հալտէ, քեաֆֆէի ալայլարըն սանճագլարը, հէր քէսին կէօրէպիլէճէյի պիր օրթա եէրէ կէթիլիլմիշ, վէ օրտուլի հիւմայիւն միւֆթիսի սէմահէթիւ էֆէնտի հազընթէրի ելպիսէյի րէսմիյէ, վէ էլինտէ գուր'անը շէրիֆի իլէ մէզքիւր սանճագլարըն էօնիւնտէ տուրուպ, արգաւընտա միւշարալէյհ Լօմէր փաշա հազընթէրի, սայըր ֆէրիգ վէ լիվա փաշալէր, վէ միրալայէր, գայմագամէր, պինպաշըլար վէ սայըր տահա քիւչիւք զապիթլէր իլէ պիր տայրէ օլուպ վէ սաղ էլլէրինի սանճագլարընա տօղըու գալտըրըպ վէ կէօզլէրի քիթապը շէրիֆ իւզէրինտէ օլարագ, սալթանաթը սէնիյէնին հուգուգ մուգատտէսէսինին մուհաֆազաւը ուզըունա պիր տամլա գանլարը գալընճայատագ տէօքմէյէ միւթահիւտ օլարագ պիր պիրի արտըսըրա օլ վէճհ իլէ ճան իւ կէօնիւլտէն իճրայը եէմին իլէմիշէր : Պատէհու պէհէր ալայըն միրալայըր սանճաղընը ալըպ, ալայընա տօղըու կիթմէքլէ հէր պիր ալայըն զապլթան վէ նէֆէրաթը պիրէր տայրէ օլարագ, շու մինվալ իւզրէ հէր ալայտա տախի պաշգա պաշգա եէմին ուսուլի իճրա գըլընմըշ տըր : Վէ խիթամընտա հէր պիր եիւզ պաշը քէնտի պէօլիւկիւնէ, միւշարալէյհ Լօմէր փաշա թէրաֆընտան կէօնտէրիլէն շու մանատէպիր իլաննամէյի տախի գրաաթ իլէմիշ տիր :

« Բում էլի . Լնատօլու , վէ Սըսըր ապէրի զապլթանը վէ նէֆէրաթը :

« Սուսննիս տիւշմէնըրիմիզին զապլմ իթմէք իսթէտիքէրի
 « շու պատըղընը թօփրագլար , տէֆա տէֆա ապա իւ էճտա-
 « տըմըղըն գանընա պօյանուպ գըղարմըշարը : Վէ էլէէվմ սիզէ-
 « րին վէթան զայրէթի նամուսունա էմանէթ օլարագ հէնիւզ
 « լէքէսիզ իսէ աէ , պիլին քի հէր առմ ակթընըզտա , թօփ-
 « րափտան պիր սէս չըգըպ սիզէ շէօլէ չաղըրը , պա- պալը-
 « նըլա իէթիլիլիլ թօլար , պիլիլ իէնիլիլ թօթարը արը , ապա ի- էճ-
 « րաթընըն իէնիլիլիլ , պրաթմայըն չի պի- շէնիլիլ լիլիլիլ , հուհաֆաղա
 « իլիլ : . . . լիլիլիլ , շէվէթիւլ փատիշահըմըղըն թախթը
 « սալթանաթընըն իսթիպլարը ալիսինի մուհաֆաղա իթմէք ի-
 « շիւն , գանըմըղըն սօն տամլարըն տէօթիւնճէյտէք տէվամ
 « իթմէյէ ճիւմլէմիզ եէկտիլ վէ եէկճիհէթ անտ վէ եէմին իտէ-
 « լիլ : Պու նութփտան սօղրա սիւքիւթ օլունուպ , միւֆթի
 « թէրաֆընտան տախի տուա օգունարագ հէր պիր պէնտին իս-
 « թամընտա պիւթիւն ապէր թէրաֆընտան ամինլէր չաղըրմըշ-
 « տըր : Պատէհու սէլամ թրամէթարը չաղընպ , վէ միւքէրէ-
 « րէն փատիշահըմ չօք եաշա՛ տուալէրի չաղըրըպ միւշարալէյն
 « լիլիլ փաշա հուզուրուհտա ապէրին ըհամը կէշիտի իճրայա
 « պաշանտըղը հալտէ , մուշարալէյն մէն իտիւպ « զապլթան վէ
 « ապէր , տիւշմէնէ օլան իլք ֆիթուհաթընըզտան սօղրա պու-
 « շէրէֆ վէ իլթիֆաթը գապուլ իտէպիլիլիլ : տէյիւ թէքըր
 « նութփ իլլէմիշ տիր :

Լսաքիրի շահանէ պու վէճիլիլ տիլըրանէ ճէնկէ հաղըր օլ-
 « տուգլարը հալտէ , ճանիպի պապը ալիտէն կէօնաթիլիլ թալի-
 « մաթ մուճիպիւնճէ , քէյֆիլիլ լուսիա ապէրի պաշ ճէնէրալը
 « բրէնս կորչագօֆ թէրաֆընա տախի ըհամէն պիլտիրմէք լաղըմ
 « կէլմիշ օլմալէ , միւշարալէյն լիլիլ փաշա թէրաֆընտան շու-
 « վէճիլիլ պիր նամէ եաղըրմըշ տըր :

« Ա՛նէրալ ճէնապլէրի :

Տէվլէթիմին էմիլիլ իմթիսալէն , պու նամէի ճէնապլէրինէ
 « եաղմադ փաճիպլիլ գիւմէթ իւ իֆթիլարըմ օլմուշտուր :

Պիր թէրաֆտան Տէվլէթը ալիլէ , կէրէք իսթիպլարը ալիսի-
 « նին վէ կէրէք մուսալէհէնին վէգայէ վէ մուհաֆաղասը զըմըն-
 « տա , հէր նէ մէրթէպէ ֆէտաքեարըգ իթմէքտէ օլմուշ իսէ
 « աէ , էօթէ թէրաֆտան լուսիա տէվլէթի օրթայա եէնիտէն
 « եէնիլիլ միւշքիլաթ փէյտա իթմէքտէն վազ կէլմէյիւպ , ահտնա-

մէլերէ տախի գարշը կէլէրէք Տէվէթը աղիյէնին թէմամիլէթ միւլքինտէն օլան Վֆլադ վէ Պուղտան էյալէթլէրինի տախի ասքէր իլէ իսթիլա խլէմիշ տիր :

Պաւնուն մուգապէլէսինէ թէշէպպիւս իթմէք Տէվէթը աղիյէնին հագգը իքէն էֆքեարը խալիսանէսինտէ ոասլիթ գատէմ օլարագ , եալընրդ բրօթէսթօ իթմէկէ գանաաթ իտէրէք , տահա պիր ույուշուլուր իւմիտիլէ օ վագթըսը թարիգի միւսալահատէն խուրուճ իթմէմիշիտի : Պաւնուն մուղայիրի օլարագ Տուսիա տէվէթի տալա խալիսանէ պիր մուամէլէ կէօսթէրմէտիքտէն մաատա , թէվասիւթ իտէն սուէլը մուազզամա թէրաֆընտան քէնտիսինէ տօսթանէ իսթար օլունան , վէ Տէվէթը աղիյէնին նամուս վէ սէլամէթինէ էլգէմ օլան թէքլիֆաթը պիլէ րէտտ իթմիշ տիր : Պու սիւրէթտէ Տէվէթը աղիյէնին ճէնկտէն պաշգա չարէսի գալմայրպ , հաթտա , Ուլահ Պուղտան էյալէթինտէ Տուսիա ասքէրի տուրտուգճա , ահտնամէլէրի պօզուլմուշ օլտուղունտան ճէնկ իթմէմէք մուհալ գապիլինտէն օլտուղու աշիքեար իսէ տէ , Տէվէթը աղիյէ հիւսնիւ միւսալահայէ օլան մէյլ իւ րաղպէթինի պիր սօն տէֆա տախի իպրաղ իթմէք նիլէթիլէ էյալէթը մէգքիւրէտէն ասքէրինիզի չըգարմայը սիղէրէ մարիֆէթը աճիզանէմլէ խապէր վէրտիրէրէք սիղլէրէ օն պէշ կիւն տախի պու խուսուսուն իճրասը իշիւն վատէ վէրիր : Վշէր պու միւստէթ զարֆընտա , պու թէքլիֆին գապուլ օլմատըղը խապէրի վատ օլուր իսէ , խասիմանէ հարաքէթէ պիթթապի մուպաշէրէթ օլունաճաղը տախի աշիքեար տըր , իշթէ պունու սիղէրէ մալիւմ իտէրէք Էայլն Էայլն » :

Ե Օ Մ Ե Ր

Պաղը Աւսթրիա զազէթալէրի գալլինճէ , բրէնս Կորչագօֆուն նամէյի մէգքիւրէ վէրտիլի ճէվապ :

« Տէվէթիմ , տէվէթը Օսմանիէ իլէ ճէնկ իւղրէ տէյիլ տիր : Վպին իմքէրաթորուն մաթլուպ խլէտիլ թէքլիֆաթէ , պասը ալիտէն րույի մուվաֆագաթ կէօսթէրիլմէտիքճէ , Ուլահ Պուղտանտան ասքէրի չէքմէմէք իշիւն պանա տա էմր վար . պու մաթլուպ հասըր օլտուղու կիպի , Ուլահ Պուղտանտան տէրագապ , վէ հէր ան վէ մէվսիմտէ չըգարըմ , էյէր Օսմանլու ասքէրի իւղէրիմէ հիւճիւմ իտէր իսէ , եալընրդ սուրէթը մուհաֆաղայէ գանաաթ իտէրիմ » :

ԿՕՐՉԱՄԻՕՖ

Պու մէքթիւսը կհաւաքէր կէտերէն , վէ մէզքիւր օն պէշ
կիւն վառէ խիթամ օլտուգտան սօղրա պաղը պէօիւք էլշիլէր
իլթիմասըիլէ օն կիւն տահա վառէ վէրիւս օ տախի խիթամ
օլտուգտան սօղրա , Սուսիա տէվէթի երնէ իստասընտան
վաղ կէշմէյիւս , վէ կերէք Մասթիատա () լմիւշ շէհրինտէ վէ
կերէք Սուսիատա Վարշավ շէհրինտէ վէ կերէք Ռուսիատա օ
լան իմէրաթորլար վէ գրալար մէշվէրէթինտէ տախի պու քէշ
ֆիէթէ պիր հիւսնիւ նէթիճէ վէրիլէ մէմիշ օլտուղընտան ,
թէրաֆը Տէվէթը ալիյէտէն ճէնկէ պաշանմըշ օլմաղիլէ պու
անէտէք զուհուրա կէլէն հալաուիսաթ թարիլէրի սըրասիլէ
իշար օլտուսը :

— Բ-մ էլ . Սուսի հոկտեմբերին ց ունձու ճիւմաւ կիւնիւ
վառէլէր թէմամ օլմուշ օլմաղիլէ , Տէվէթը ալիյէ ասքէրի թէ
րաֆընտան խուսումէթէ պաշանըս , իպթիտա թէք թիւք նէ
ֆէրաթ գարշը ետպայա կէշէրէք Սուսիա գարաղօլարընը պու
սըս , էլէ կէշէնլէրի էօլաւիւրմիւշ . վէ պագի գալանը գաշըմըշ
տըրլար . վէ օրտույա կէրի տէօնաւիլէրինտէ , Սուսիատան եէ
սիր տախի կէթիւրէն օլմուշտուր : Պուստան սօղրա թուսանըն
իքի թարաֆընտա օլան () սմանլը վէ Սուսիա գարաղօլարը պի
րիպիրինէ թիւֆէնք աթմագտա օլուս , թօփ աթան տախի
օլմուշտուր :

— Բ-մ էլ . Լինէ հոկտեմբերին օնպիրինճի բաղար կիւնիւ ,
թուսա աղղընտա Իսագճա գալէսինին էօնիւնտէ , (1) իքի Սու
սիա վաբօրու ասքէր եիւրիւ , վէ արգալարընտա սէքիզ գըթա
տիւս , (տօմպաղ) պաղը օլարագ կէշէրէքն () սման փաշա գօ
մանտասընտա պուլուսան Վաշին գալէսինտէն իւզէրլէրինէ թօփ
աթըլըս , աիւպանըն իքիսի պաթըրըմըշ , վէ վաբօրլար տախի
փէք ֆէնա սագաթլանըս , գօմանտանը վէ թայֆէլէրի իլէ պէ
րապէր պէշ եիւղ նէֆէր Սուսիա գարա ասքէրի մէճրուհ վէ
թէլէֆ օլմուշտուր :

— Բ-մ էլ . Լինէ հոկտեմբերին օն ալթընճը կիւնիւ , ֆէրի
գանը քէրամտէն Իսմայիլ փաշա , օն սէքիզ թապուր փիատէ ,
վէ իքի ալայ աթըլ , վէ եիրմի փարէ թօփ ալարագ քի ճէման
եիրմի պէշ պին քիշի իտէր , Վիտին գարշըսընտա պուլուսան
Վալաֆաթ նամ մահալէ կէշիւս , օրատա օլան Սուսիա ասքէրի

(1) Վաբօրլարը պիրիսի բէնս Մէնշէգօֆու Ըտամպօլա կէթիւրէն Ղրօօնօւէլ
վաբօրու իմիւշ :

իսկ թիտատէ կէրէյի կիպի մուգավէմէ իտիւպ, տայանմըչար իսէտէ ասաքերի շահանէնին գուվէթ վէ չէճաթընա տայա նամայարաք թօփ, թիւֆէնկ, փալասդա, վէ միհիմմաթը սայիւրէյի թէրք իտէրէք, գարմադարըզ օլուպ, Ուլահըն Վրայօփա չէհրինէ տօղրու ֆիրար իլէմիշէր: () Ը հէվալինին ահալիսի զաթէն Տուսիանըն զուլմ ու զարինէ թէհամմիւլ կէթիրէմէզ օլուպ, () սմանը ասքերինին իթաաթընը վէ մալ վէ ճանլէրի հագդընտա օլան էմնիյէթի տախի կէօրալէքտէ ազիմ սէնա վէ թէչէքքիւր իլէ գապուլ իտիւպ, մուգավէնէթէ պաշայարաք: Խօմէր փաշանըն պէօյիւք օրտու իլէ վիրուտինէ մունթաղըր օլմուշար:

— Լնապօլը — Երինէ մահը մէղպուրաւն օն ալթընձը կիւնիւ Լնատօլուտա թիւսպուրանտան էօթէյէ Պաթում էյալէթի ճիվաւրընտա տախի հարէքէթը ասքերիւնէ թէչէպպիւս օլունմուշ օլմաղիլէ, եէվմը մէղքիւրտէ Չիւրիւք Սու թէամիյէ օլունան չայը ասաքերի շահանէ կէչիպ, տէնիզ քէնարընտա օլան Շէիլէ իիլ (այ Նիգօլա) գալասընա հիւճիւպ իլէմիշէր վէ տէրունին տէ իւչ չէչխանէլի թապուրու Տուսիա ասքերի պուլունմաղիլէ () սմանը ասքերի իլէ գըրըճ գըրըճա կէլտիքտէ, թապուրուն պիւրինտէն պիր ճան պիլէ գուրթուլմայըպ, օ պիրէրինտէն տախի խայը նուֆուս թէլէֆ օլուպ, գուսուրու կէճէ գարանըղընտա գաշարաք պիր գաշ եիւզ եարէլիլէրի տախի մէյտանտէ պրաղըւ մըշ տըր: Պու ճէնկտէ () սմանը ասքերինին կէօստէրտիլի մէրալիք վէ չէճաթ էսրի զէման գահրսամալարընըն չէճաթինէ մուգապիլ տիր: Վալայը մէղքիւր զապթ օլունտուգտան սօղրա, իւչ եիւզ եէսիր, իւչ թօփ, տէօրթ եիւզ ալա չէչխանէ թիւֆէնկ վէ սայըր միհիմմաթ () սմանը ասքերի էլինէ կէչմիշ օլուպ, պաղը եէսիրլէր վէ նումունէլէրի Շէհպէր վաքօրի իլէ Լսիթանէյէ կէօնտէրիլիւպ պագի գալանը տախի ան պէ ան պէք լէնիլմէքտէ տիր: Տուսիա ասքերի ֆիրար իթտիքլէրի հալտէ, ճէտիտ զըչալարընը վէ զախրէ վէ բէքսիմէթլէրինի աթէչէ վէրիպ էօյէճէ գաշմըշ տըրլար: Պու մուհարէպէտէ իզհար զայրէթ էտէնլէրէ մագամ սէրասքերիտէն գըրըճ վէ աթիյէ կէօն տէրիլմիշ տիր:

Պիր թէրաֆտան պու միսիլիւ ֆիթուհաթ խապէրլէրի կէլմէքտէ օլտուղու հալտէ, զաթը հաղըթէթը շահանէ տախի

ատէթը գատիմէյի միւսթահսէնէ իւզըէ մահը մուհարրէմին եիրմի սէքիվինձի բազար կիւնիւ սապըգլարը միսիլիւ պապը ալ լիտէ վագի տայրէի հիւմայիւնլէրինի թէշլիֆ պուլուրուպ , պէնտէկեանը սալթանաթը սէնիյէլէրինի պու եիւզտէն տախի թալթիֆ պուլուրմուշար տըր : Վէ շու Ռուսիա մէսէլէսինին պէտայէթինտէն պերիւ , կէրէք ասաքիրի շահանէ թերաֆըն տան , վէ կէրէք պիլճիւմլէ մէմուրին վէ մէճմուրի թէպաալէրի թերաֆլէրինտէն իպրազ օլունան շէվգ ու ղայրէթ վէ միւհասիւրի համիէթ վէ սատագաթլէրինի զաթը հազըթթը միւլիւքեանէ զհատէսիյիլէ թահսիյն պուլուրմուշ օլմալէրի իլէ , հէմ պունու իլան իչիւն վէ հէմ տախի պիմէննիհի թաալա էվէլ պահարտա քէնտիլէրինին տախի օրտուլու հիւմայունա աղիմէթէ նիյէթը խայրիյէլէրի օլտուղունտան , իպթիտայի մէվքիպի հիւմայունլէրի օլաճագ Վտիրնէ ճանիպինէ շիմօիտէն իպթիզա իտէն ապէր վէ թէրթիպաթ վէ թէտարիքեաթըն իճապ իւ իգթիզասընը պէյան իչիւն եէվմը մէզքիւրտէ պիր գըթա խաթթը հիւմայիւն շէվքէթ մագրունու ճէնապը ճիհանտարի տախի պիլ ճիւմլէ վիւքէլա վէ միւթէպէրանը մէմուրին մուվաճէհէսինտէ գրաաթ պուլլուրմուշ օլմաղիլէ թէշէքքիւրէն վէ թէեէվմիւնէն դա պուլ օլունուպ , խիթամընտա տուայը խայրիէի ճէնապը միւլիւքեանէ պիր գաթ տախի եաու ու թէզքեար գըլընմը տըր :

— Մապիմիզ թաալա տահա նիչէ նիչէ ֆիթուհաթէ մաղհար պուլուրսուն : Ռուսիա մուհարէպէսինին իպթիտայը զուհուրինտէ ասաքիրի շահանէնին պու վէճհիլէ ֆիթուհաթլէ միւշէրրէֆ օլմալէրի միւճէրրէտ ասարը խուլուս վէ մուվաֆֆագիէթը միւլիւքեանէ իճապընտան պուլունմասը ճիհէթիլէ կէշէն այըն եիրմինձի ճիւմաա կիւնիւ , շայան պուլլուրլան միւս սաատէի սէնիէ միւճիպինձէ , ճէվամիի շէրիֆէտէ իթլա տուա սընտա նամը նամիի ճէնապը միւլիւքեանէյէ Վաղիլը իւնվանը ալիսի տախի վէրիլիւպ , Սուլթան Սէճիտ Վաղի խան տէյիւ խիւթպէ գրաաթ պուլլուրմուշ տուր :

Օաթը շահանէ եէվմը մէզքիւրտէ ճիւմաա նամաղընը Փաթիհ Սուլթան Սէհէմէտ Վաղի խան հազըթլէրինին ճամիի շէրիֆինտէ հտա իտիւպ , պատէհու միւթէվէֆայը միւշարիլէյիին թիւրպէի շէրիֆլէրինի , վէ էպու Վյեուպի էնսարի հազըթլէրինին թիւրպէ վէ ճամիի շէրիֆլէրինի զհարէթ պուլլուրմուշ տուրլար :

— ԲՈՒՏ ԷՒ . Երևես հոկտեմբերին երբմի տէօրտիւնճիւ կիւ-
նիւ օրտուլի հիւմայիւնտէն կէլէն չիֆթէ Թաթարլարտան շու-
հաւատիսլէր ալընմը տըր :

Պալատէ զէբր օլունան Իսմայիլ փաշա , Թոււնանըն Գալա-
ֆաթ Թարաֆընա մալիւմ իւլ մըգտար ապէր իլէ կէչտիքտէն
սօլըրա , բէյ տէր բէյ պաշգա ապէրլէր տախի կէչիլիւլա , օլ
Թէրաֆլարա , եանի սապըգա Սուսիա ապէրինին պուլունտու-
ղու մահալէ կէրէյի կիպի իսթիհքեամ վէ մէթանէթ վէրիլմէք-
տէ , Սուսիա ապէրի Թազըմ Թագըմ Գրայօվա շէհրինէ կէրի
չէքիլմէքտէ պուլունմուշտուր : Վէ Տէվլէթը ալիյէ ապէրինին
արգասը պօշ գալմամագ իշիւն իհթիաթ գօլլարը տախի սէվգ-
օլունուպ Գալաֆաթըն սօլ Թէրաֆընտա պուլունան Թէփէլէ-
րէ վէ սայիր իգթիղա իտէն մահալէրէ Թապեալար տախի ինչա
իթտիլիլմէքտէ պուլունմուշտուր :

— ԲՈՒՏ ԷՒ . Սահը մէղպուրուն երբմի ալթընճը գասըմ կիւ-
նիւ կէլէն հաւատիսաթը սահիհէ միւճիպինճէ , Սում էլի օր-
տուլի հիւմայիւնու միւշիլի միւշարալէյի Իօմէր փաշա հազ-
րէթլէրի , իպթիտա , Թօտօրգան նամ մահալին գարշըսընտա
վէ Թոււնա ըրմաղընըն օրթասընտա պուլունան պիր ատայա ,
մահը սապըգըն երբմի պիրինճի կիւնիւ մըգտարը վաֆի ապէր
իլէ կէչիպ ատայը մէղքիւրէ Թապիալար ինչա , վէ լազըմ կէլէն
իսթիհքեամաթը իճրա իտէրէք լայըլիլէ մէթանէթ վէրիլչ ,
վէ օրատան գարշը եագայա Թօփլար աթարագ , գալէ շէքլինտէ
օլան պիր գարանթինախանէտէ պուլունան Սուսիա ապէրի տա-
լանամայըպ գաշմըշ օլմալէրի իլէ աաքիլի շահանէ Թոււնայը
օրատն տախի կէչիւպ գարշը եագայը զապթ իթմիլչ : Վէ կէրէք
գալա շէքլինտէ օլան մէղքիւր գարանթինախանէյէ վէ կէրէք
մահալը սայիրէյէ գալիլճէ իսթիհքեամ վէրիլէրէք , պէօլիւք
պիր քէօբրիւ ինչասընտա տախի մուպաշէրէթ գըլընմը տըր :

Սագամը վալսըր սէրապէրիտէն վէրիլէն հաւատիսաթը սա-
հիհէ :

Հոկտեմբեր 28 : Իշպուլ չարշամպա կէճէսի իլէ ալէսսապահ
Սում էլի օրտուլի հիւմայիւնու ճանիպինտէն կէլէն հաւատիսա-
թը սահիհէ :

Սահը սէֆէրին իւշիւնճիւ ճիւմաա կիւնիւ սաաթ եէտիտէ
Թօտօրգան գարշուսընտա քեային մուգատտէմճէ զապթ ու
Թէխաիր գըլընմըշ օլան Սուլթանիչա փիշկէ ահընտա (էօնիւնտէ)

վագի գարանթինախանէ իւզերինէ կելմիշ օլան իւսիա ապէ-
րինին մրգտարը :

Փիաաէ թապու. Նիզամիէ սիվորիսի Գազագ սիլա. Փիաաէ թօփու. Սիվարի թօփու.

րու
20

ալայը
3

րիսի ալայը
1

գըթա
16

գըթա
16

Ղէման 25 պինէ եագըն իւսիա ապէրի :

Եւէվմը մէզքիւրտէ սաաթ եէտիտէն օն պիրէ գատար մու-
հարէպէ միւմթէտ օլուպ (ուզայըպ) օնպիրտէ րուսիալունուն
թապուր հիւէթէրի պօզուլարագ միւնհէվիմ վէ բէրիշան օլմա-
ղիլէ , ումումէն բիւճաթ (կէրի չէքիլմէ) վէ ֆիրարլէրի վու-
գու պուլմուշտուր : Սէ իշպու միւտտէթ իշինտէ ալէթթէվա-
լի (պիր տիւղիէ) րուսիալը , մէճրուհ (եարալը) վէ թէլէֆա-
թընը նագլ իտիւպ , իսիթամը մուհարէպէտէն սօղրա տախի
եիրմի գատար արապա իլէ միւմքին մէրթէպէ թէլէֆ օլանլէրի
նէ թօփլամաղա տիւղիւպ , վէ օլ էսնատէ աօաքէրի շահանէ
թէրաֆընտան թօփ աթըլմայըպ ախղ իւ նագլինէ միւսաատէ
օլունմուշքէն , մէյտանը մուհարէպէտէ սէքիզ եիւզ գատարը
գալմը , վէ մէյտանը հարպտէ իւսիալու թէրաֆընտան պրա-
ղըլան քիւլիյէթիւ թիւֆէնք իլէ փալաոգա վէ շանթա վէ ել-
պիսէ միսիլիւ էշեա աօաքիւրի շահանէ մարիֆէթիլիլ պիր թէ-
րաֆտան թագըմ թագըմ օրտուլի հիւմայունտէ տէվէթիւ Ղօ-
մէր փաշա հաղըէթէրինին հուզուրլէրինէ կէթիւրիւլմէքտէ
պուլունմուշտուր :

Իշպու մուհարէպէյէ միւշարալէյի Ղօմէր բաշա հաղըէթէ-
րի թէրաֆընտան թալին գըլընան աօաքիւրի շահանէ գօմանտա-
րանընըն վէ աօաքիւրինին էսամիսի :

— Սուլթանիշա գարիէսինտէ վագի գարանթինախանէ գօ-
մանտանը ֆէրիգ սաատէթիւ (պիւլպիւլ) Ղճէա փաշա հաղ-
րէթէրի :

— Սուհարէպէտէ պուլունան աօաքէրի շահանէնին սաղ
ճէննահ գօմանտանը ֆէրիգ սաատէթիւ Սուլթաֆա փաշա
հաղըէթէրի :

— Ղտա գօմանտանը . Սիրի լիվա իղէթիւ խալիտ
փաշա :

— Թօփճու միրի լիվալէրի իղէթիւ խամայիլ փաշա վէ Նէճա
փաշա :

Փիւտտէ Նիզամիէ ապէրի թապուր	Թօրճու սիվարէսի պէօլիւք	Թօփ	Շէշիանէճի պէօլիւք	Տէրաատէթ օրտուսուն. տան պէօլիւք
3	1	6	2	2

— Իշպու մուհարէպետէ պուլունան պիլճիւմէ ասաքրի շահանէ զապրթան վէ նէֆէրաթը թէրաֆլէրինտէն քէմալը սէպաթ վէ մէթանէթլէ շէճիանէ հարէքէթ օլունաուղու միսիլու խասսա փիատէ գսյմագամը Հիւսէյին պէյ իլէ Հէշիանէճի թապուրու պին պաշսը Հիւսէյին աղա վէ Լոմէր փաշա հաղէթլէրինին եավէրը հարպը Պօլ աղասը Սոլսթաֆա աղա, վէ թօփճու եիւզ պաշսը Լըապ աղանըն տախի ֆէվգէլատէ էսէրը զայրէթլէրի կէօրիւլաիւ :

Լսաքիրի հիւմայիւնտան օն իւչ նէֆէր վէֆաթ իտիւպ եէթ միշլէի քիշի տախի եարալանըպ, պիր նէֆէր տախի եօգլամա տա պուլունմատըղընտան, նէ օլտուղու պիլինէմէմիշտիր : Վէրուսիալտան եէսիր ալընամատըղընըն սէպէպի զալիպա ասաքիւրի շահանէնին օրատա աթլսը պուլունմատըղընտան տըր, զիւրա բուսիա ֆիրարիլէրինի բուսիա աթլսլէրի մուհաֆազա իլէ միշլէր տիր :

Ժողովալ ար Գօնսիւնիլնօթլ :

Բուսիա տէվլէթինին պաղը ուֆագ թէֆէք ճէնկ կէմիլէրի գարա տէնիգտէ էօթէտէ պէրիւտէ տօլաշմագտա օլտուղուն տան, տօնանմայը հիւմայիւնտէն տախի պիլ մուգապէլէ հէր տայըմ պիրէր ֆրգա չըգարըլըպ պահըր մէգքիւրիւ տօլաշտըրը մագտա տըր, մուախիսարէն օրատէն կէլէն թիւճճար վաբօլլէրի օրթա պէլտէ բուսիանըն պէյլիք վաբօլլէրինի տախի ուղագ տան կէօրմիւշ օլտուգլարընտան տօնանմայը հիւմայիւնտան տախի իւչ գըթա էն պէյիւք վաբօրլար այրըստագ, ֆէրիգ վէ ամիրալ Սոլսթաֆա փաշա գօմանտատըլիլէ կէլէն բէնչէնպիւհ կիւնիւ Կարա տէնիգէ կէօնտէրիլմիշտիր :

— Տէվլէթը ալիէյէ մուավէնէթէ կէլմիշ օլան, վէ պէշ գըթա իւչ անպարը, վէ իւչ գըթա իքի անպարը վէ վիտա վաբօրլու, վէ օն գըթա սայըր իքի անպարը, վէ իքի եէլքէն ֆրգա թիյնի, վէ օն իքի վաբօր ֆրգաթիյնի, վէ տէօրթ վաբօր գօր վէթինտէն միւրէթթէպ օլան ինկիլիզ վէ ֆրանսըղ տօնանմայէրինտէն օն իքի գըթա սէֆինէ պունտան ագտէմ Լսիթանէյէ կէլիւպ Պէյգօշ ճանիպինէ տէմիր աթմըշ իսէտէ պագի գալանընա տախի միւսաատէ պուրուլուպ, կէլէն հոկտեմբեր այլն իթմալնա տէք բէյտէր բէյ ճիւմէսի վիւրիւտ իթմէքտէ պուլունմուշտուր : Տէվլէթը ալիէնին վէ Սըսըրըն ֆրանսըղ վէ Ինկիլիզին տօնանմալարընը պէրապէր ալարագ, պու սուլարտա օ

չան ճէնկ կէմիլէրինին ատէտի շու գատար օլուր . 7 իւչ ան պարը , 18 իրի անպարը , 14 եէլքէն ֆրգաթլին , 20 վաբօր ֆրգաթլինի , 6 գօրվէթ , 12 վաբօր գօրվէթի , վէ 6 պրիգ , վէ 20 ուֆագ վաբօր քի ճէման եիւզ իւչ բարչա կէմի , վէ 4000 է եագըն թօփ իտէր : Եիւք վէ պուրլօթա կէմիլէրի , վէ ագ տէնիզտէ պուլունան գարաօլ կէմիլէրի պուշարտան պաշգա տըր : Եագըն վագըթտօտ սէջլէ պիր գուվվէթլիւ տօնանմա պիր մահալտէ պուլունմամը սըր :

— Եամ իւ նիմէթը Տէվլէթը ալլէ էլէ բէրլէրտէ օլան թէ պապը Տէվլէթը ալլէտէն Երմէնի , վէ Երմէնի Գաթուկի , վէ Գաթուկի , Բաթրէքլէր վէ բուէսալէրի , միլլէթլէրի ճէմէն էթինէ վէքեալէթէն , կէչէն մահ զարֆընտա պիրպիրինի միւլ թէագըրպէն պէր միւգթէզայը սատագաթ , խուլուս վէ ուպու տիէթ Տէվլէթը ալլէնին շու զայլէսի արասընտա աճիզանէ պիւրէր խըտմէթ վէ մուավէնէթ իթմէք մարուղընտա , պաշգա պաշգա արզ ու մահսէրլէր թագաթիմ իթմիշլէր օլմաղլէ , մագամը վալայը Խարիճիլտէն քէմայը իլթիֆաթլէ գապուլ պույրուլուպ , ֆէվգ էլատէ իլթիֆաթէ մագհար օլմուշ տուրլար : Այգ քիւր արզ ու մահսէրլէրին հէր պիրի տախի կէրէք ինչա վէ էլ ֆաղլէրինի , վէ կէրէք մանա վէ մէֆատլէրինին լէթաֆէթի ճիհէ թիլլէ շայանը միւլթալա օլաճագ շէյլէր իսէ տէ մէճմամըզըն գըթապը թահամիւլ իտէմէտիկինտէն , պիզարուր տէրճ օլու Նամայըպ , քէյֆիէթ մա էլթէէսիւֆ խապէր վէրիլէր :

— Եանը հարպ վէսիլէսիլլէ թէպապը տէվլէթը ալլէտէն օլան էշխասըն պիրպիրինէ պիր կէօնէ թէատտի վէ բէնճիտէ իթմէմէսի իչիւն Ենտուրլու վէ Գաթուկի ճանիպլէրինտէ օլան քէալ ֆէի վալլ վէ գայմագամ վէ զապըթանը սայրէյէ պաշգա պաշգա էմընամէի սամի կէօնտէրիլուպ , պու խուսուսա ֆէվգ էլատէ տըգգաթ վէ իգտամ վէ իհթիմամ պույրուլմալէրի էքիտէն էմր ու թէնպիհ գըլընմըշ օլմաղլլէ , մուհասէնէթը միւլ շահէտէ օլունաճաղը աշիքեար տըր :

ՀԱՎԱՏԻՍԵԹԻՐ ԵՃՆԵՊԻՅԷ

ԻՆԿԻԼԹԵՐԻՍ : Ինկիլթէրրա ահալսի քէաֆֆէթէն , Գուսիա իլէ Տէվլէթը ալլէ պէնինտէ օլան մարազայէ ճէշմը տըգգաթ

իլէ նաղար իթմէքտէ օլտուգլարընտան, կերէք բարլամէնթօ աղալէրինին, վէ կերէք սայրը միւթէպէրանըն էօթէտէ պէրիւտէ պէօյիւք մէշվէրէթլէր իտիւպ, Ռուսիա Տէվլէթի մուամէլաթընը թահգիր, վէ Տէվլէթը ալիյէ թէտապիրինի թահօյին իտերէք հէր ճիհէթլէ Տէվլէթը Օսմանիյէյէ Ինկիլթէրա թէրաֆընտան մուամէնէթ օլունմասընը պա արղ ու մահսէր միւլէթճէ հիւքիւմէթտէն մաթլուպ իթմիշ օլտուգլարընտան սապըգլարը, վէ շիմտի տախի, Տէվլէթը ալիյէնին թէմամիյէթը միւլէք, վէ իսթիգլալը ալիսինի վէգայէ զըմնընտա, հէր տիւրլիւ, իճրայը մուամէնէթ օլունաճաղը, հիւքիւմէթ թէրաֆընտան, վիւքէլայը Տէվլէթ վասէթասլիյէ միւքէրէրէրէն ճէվապ վէրիլմիշ օլտուգլու զաղէթալէրտէ մուհարէր տիր:

— Ինկիլթէրա Բարլամէնթօ մէճլիսի պու էսնատէ թաթիլէտէ պուլլունուպ, պաշգա սէնէլէրէ նաղարէն տահա պիր գաջայ թաթիլ իթմէլէրի միւմքին իսէ տէ, Ռուսիա մէսէլէսինտէն տօլայը պիւթիւն Եւրոբատէ վէ օրաճա տախի զիատէ զայլէ պուլլունտուղունտան, թաթիլտէն սարֆը նաղար իլէ մէճլիսի մէգրիւրիւն պու կիւնլէրտէ ճէմ օլունմասը, Գրալիչա թէրաֆընտան էմը իւ թէնպիհ պուլլուլմուշտուր: Տէրտէսթը թէսվիէ օլան մասլահաթլարըն միւղաքէրաթընտան սօղրա, թէքրար թաթիլ լաղըմ կէլտիլի հալտէ եինէ Գրալիչա թէրաֆընտան քէն տիլէրինէ խապէր վէրիլէճէք տիր:

— Պու տէֆա շարգ թէրաֆլարընա կէօնտէրիլմէք իւզըն պէշօն ալայ ինկիլիզ գարա աքէրի Իրլանտատան թէրթիւ օլունուպ, պիր մըգտարը եէտի ատալար թէրաֆընա տախի կէօնտէրիլմիշ իսէ տէ, ասը մագսէտ աղիտշըլամամըշ օլտուգլունտան, իլէրիւտէ մալիւմ օլտուգտա իշար օլունաճագ տըր:

— Չօգ վադըթ Գարա տէնիզտէ կէղիպ, օրալարըն ահվալիւնէ վագըթ օլան Ինկիլիզ Ըմիրալլարընտան Ռիւլա Լոմընտ Լալընս ճէնապլէրի պու արալըգ Տանիմարգա գրալը նէզտինտէ էլէջիլէք մէմուրիէթինտէ պուլլունմուշ իսէ տէ, պու թէրաֆլարտա օլան Ինկիլիզ տօնանմասընա պէօյլէ պիր մալիւմաթլու զաթըն իֆրաթ լուղումի օլտուգլունտան, օրատան գալտըրըլարագ, Ըսիթանէյէ կէլէն տօնանմայա իքինճի գօմանտար նասպ ու թալին պուլլուլմուշտուր:

— Ռուսիայա գարշու օլան մուհարէպէյէ կիթմէք իւզըն, Ինկիլթէրատէ Լէհլու վէ Մաճարըլլարտան միւրէթթէպ պիր ալայ

կէօնիւլիւ ասքէր թէրթիւ օլունտուղու Նւրորա զազէթալէ
րինտէ մուհարէր տիր :

— Տուսիսյա իլանը հարպ օլունտուղու խապէրի ՝ ղնարայէ վասլ
օլտուգտա ագճէլէր եիւքսէլիւպ , պանքա տախի բօլիչալարը
եիւղտէ պէշ էքսիինէ գըրմայա պաշլամըշտըր , վէլպու խուսուս
էզհասպը ախզուրթայէ պէօրիւք զայլէ վէ էնտիշէ վէրմիշտիր :

— Տուսիա իմբէրաթորունուն թուլ քէրիմէսի իքի չօճուղի
իլէ հէնուզ ինկիլթէրրատա պուլունմաղ իլէ , պու տէֆա ՝ ղնտ
րա ճանիպինէ կէլէրէք , Տուսիա սէֆարէթինտէ իգամէթ իթ
մէքտէ օլտուղու զազէթալէրտէ եազըլը տըր :

ՓԻԱՆՍԱ : Պու էսնատէ Ֆրանսանըն ճումհուր վէ գրալ
թէրաֆտարըրնտան պիր ֆէսատ հաղըրլանմագտա օլտուղուն
տան , Բօլիս մարիֆէթիլէ քէյֆիէթ թահգիգ օլունտուգտա ,
կէրէք Փարիստէ վէ կէրէք էյալէթլէրտէ խայլըճա քիմսէլէր
թուլթուլուպ մահպուս օլմուշտուրլար :

— Թուլըն լիմանընտէ եէտի սէքիզ վաբօր ֆրգաթինի տահա
տօնանըլմասընա էմը կէլմիշ իսէ տէ նէ թէրաֆա կիսէճէքլէրի
հէնուզ մալիւմ օլամամըշտըր : Բէգալիք լիմանը մէղքիւրէ գարա
ասքէրի սէվգ օլունտուղու տախի պաղը զազէթալէրտէ մու
հարէր տիր :

— Իմբէրաթօր վէ Իմբէրաթօրիչա Պօմբիէնէր թէրաֆընտա
պուլունուպ եազընտա Փարիսէ կէլէճէքլէրի իլան օլունմուշ
տուր :

ԲՈՒՍԻԱ : Տէվլէթը ալիյէ թէպասընտան օլարագ , Տու
սիա լիմանլէրինտէ պուլունան Ուլահ Պուղտան Սըրպ , Սու
սամ , Իսլամ , վէ Բայա կէմիլէրինէ պուղտայ եիւքլէթիլմէսի
եասագ օլտուպ , Օտէստա տախի հիչ պիր Տէվլէթ թիւճարը
նա զախիւրէ վէրիլմէմէսինէ Բրէնս Սէնչիգօֆ Իմբէրաթորա
թագրիւր իթմիշ իսէ տէ հէնուզ ճէվապը զուհուր իթմէմիշ
տիր :

— Իմբէրաթօր Նիգօլա Վ իէնատան ալաէթինտէ Բրուսիա
յա ուղըրայրպ , օրատա գըալ իլէ կէօրիւշտիւքտէն սօղրա , ի
Բայիթախթը օլան Վ արշավիայա կէլմիշ , վէ օրատա նէմէ Իմ
բէրաթօրունուն վիլիթասընը գապուլ իաիւպ վաֆիր զիյնէթ
ալայ , թալիւմ , վէ տօնանմա իթտիքտէն սօղրա , նէմէ Իմբէրա

Թորոս Վ իննայե, վե բենտիսի տախի Բեշրսպուրդա ապիմե թ
խլեմիշ տիր :

ԱՒՍՏՐԻԱ : Լատորիա իմբերաթորու, Պալիերա տուգասընըն
գրղընա նշանկանմը օրմաղիլե, պու տեֆա Վ արչավիատան ավտե
թինտե Պալիերա փայիթաթիթ օրան Վիւնիլը շէհրինէ աղիմե թ
խախ պ Պալիերա գրալ Ֆամիլիատընա վեղիթա վերմիշ, վե վաֆիր
ղլինէ թ վե ալայերտէն ոսղրա Վ իննայե ավտե թ խլեմիշտիր :

— Սաճար վե իթալիա ֆրթրէ թիննուէն պերիւ նեմէ տեվե
թի բիւլլիլեթիւ ասըր պեպէմէքտէ օլտուղունտան, պու տե
ֆա եիւղ պին նեֆերին սիլայե կէօնտերիլմէսի էմր օլունմուշ
խտէ տե, իլանը հարպ խապերի զուհուրինտէ թէվեիֆ օլուն
տուղու զաղեթալերտէ մուհարրէր տիր :

— Նեմէ տեվեթինին իրատ մասրաֆը չօգտան պերիւ մու
վաղէնտէ օլմատըղընտան տայիմա աչըգ զուհուր իթմէքլե,
պու տեֆա թէքրար Բնկիլթերատէն ագճէ իսթիգրաղ իթմէք
միւրատ խլեմիշ իտէ տե օրատա էրպասը վուգուֆ մարիֆէթիլ
լե աչըղը շու վեճիլիլէ հիսապ օլունմուշտուր : 1847 տե աչըգ,
700.000 լիրա : 1848 տե 5.400.000, 1849 տա 12.000.000, 1850
տե 17.000.000, բի պու անէտէք ճեման 34.000.000 լիրա իտէր
բի շիմիլեքի հիսապ իլէ 8840 քերէ պին քեսէ աքճէ իտէր :

ԲՐՈՒՍԻԱ : Բուսիա մեպէլէսինտէ Լատորիա տեվեթի մի
սիլիւ Բրուսիա տեվեթի տախի պիթերաֆըղը ինթիար խլե
միշ իտէ տե, մուռալէհէյէ Լարոբա իլիւն թէվասիւթիւ տա
խի էլտէն պրագմայաճաղընտան, թէտարիքեաթ իւղրէ օլաճա
ղը Բրուսիա զաղեթալերինտէ մուհարրէր տիր :

ՍՊԱՆԻԱ : Սպանիա տեվեթի մեճլիսի եաղընտա աչըլա
ճագ իտէ տե գրալիչա վաղը համլէ եապըն օլտուղունտան պիլգ
պաթ մեճլիսէ կիտեմէլիպ, նութգուէնու պաշ վեքիլ մարիֆէ
թիլլէ մեճլիսէ կէօնտերէճէք իմիշ :

ՆԱԲՕԼԻ : Նաբօլի գրալը Բոմա հուտուտի օրան Լայէթա
նամ էյայլէթի զիարէթ իթմէյէ կէլիշ օլուպ, օրատա հաշմէթ
լիւ Փափա ճէնապլէրի իլէ միւլադաթ իթմէք իսթէմիշ իտէ տե
հալալարըն ֆէնալըղը մանի օլուպ միւշարալէյհ պիլղարուր կի
տեմէմիշտիր :

— Սարտէնիա, Լարոբանըն էքսէրը մահալինտէ վաղի օլ
տուղու միսիլիւ նանը աղիլին պահտեա չըգմասընտան տօլայր
Սարտէնիատէ տախի խալլըճա իսթիլալ զուհուր իթմիշ իտէ
տե, վիւքէլանըն թէտպիրի իլէ տեֆ օլուպ թէքրար ասայիշ իս
թիգրար պուլմուշտուր : Իթալիանըն ճումհուր պաշըսը օրան
Սաճինի րահաթ տուրմայրպ, ահալիլի ֆէսատա տալէթ իթ
մէք իւղրէ տայիմա գիլ իւ գալ բէյտա իթաիրմէքտէ օլտու
ղունտան, պու տեֆա Սարտէնիա տեվեթի ինթիաթտէ պու
լունմագ իւղրէ օթուղ պին նեֆերտէն միւրէթթէպ պիր ինթի
աթ օրտուսու թերթիպ խլեմիշտիր :

ՉԻՆՈՒՄԱՆՉԻՆ : Օրպալարը վաճիւր ապէր իլէ հիւքիւմէ-
թէ գարշը կէլիւ , տայիմա զալէպէ իթմէքոտէ օլտուգլարըն-
տան , Չին տէվլէթի բայիթախթը օլան Փէքինէ եագլաշորգլա-
րը , վէ պուրայը տախի զապթ իթտիքլէրի հալտէ Չին իմբէրա-
թորուհուն հէր հալտէ թախթտան աշաղը ալընաճաղը Ինկիլիզ
զազէթալէրինտէ մուհարրէր տիր :

— Ղաբոն հիւիւքիւմէթի իլէ պիր թիճարէթ ահտնամէսի
թանգիմ իտիւպ հէր տէվլէթ կէմիլէրինին սէրպէսթէ Ղաբոն
լիմանլարընա կիտիւպ կէլմէսինէ բուխսաթ վէրիլմէսի իչիւն Լ-
մէրիգա ճուվհուրի թէրաֆընտան պիր ֆրգայը տօնանմա կէօն-
տէրիլտիկի մուգատտէմա իշար օլունմուշ իտի : Տօնանմայը մէգ-
քիւր կէչէն թէմուզ այընտա Ղաբոնա վապ օլուպ , Գօմօտոր
ճէնապլէրի Սիսիսիբի նամ վաբօր իլէ Ղաբոն բայիթահթը օլան
Լէտօ լիմանընա տուխուլ իթմիշ օլմալիլէ , սապըզը վէճհիլէ ,
գուրու սըզը թօփլար աթըրպ վէ պինլէրճէ գայըզլար էթրա-
ֆընը ալըպ ատալէթէ գալգըշմըշլար իսէտէ , իւզէրլէրինէ կէրչէք
տէն աթէշ օլուպ կիւլէ աթըրաճաղըն հիսս իթտիքոտէ կէրի չէ-
քիլիլչէր : Վէ վալիի պէլտէ կէմիլէ կէլիւ վէ նէ սէպէպէ մէպ-
նի օրալարա կէլինտիյինի աղնատըգտա իմբէրաթորտան իսթի-
զան իթմէք իւզըն վատէ իսթէմիշ , վէ չէնտ կիւն սօղըա իմբէ-
րաթորտան պիր պէօլիւք մէմուր զուհուր իտիւպ Լմէրիգայ
ճուվհուրու բէյիսի թէրաֆընտան կէօնտէրիլէն մէքթէւպի գա-
պուլ իտիւպ իմբէրաթորա կէօթիւրմիւշ , վէ Գօմօտոր թէրա-
ֆընտան տախի ճէվապընա իքի այ միւհլէթ վէրիլմիշ օլմալիլէ ,
վաբօրու մէգքիւր օրատան գալգըպ տօնանմայա տախիլ օլմուշ :

Ղաբոն ահալիսինին թէրպիլէ վէ զէրաֆէթի Լմէրիգայ զա-
զէթալարընտա իֆրաթ մէտհ օլունմագտա տըր :

ՀԱՎԱՏԻԱԼԹՐ՝ ՄԻԻԹԻՆԵՎԻԻ

— Պու էսնատէ բուժ էլիտէ օլան վուգուաթըն ասիթանէ-
տէ չապուգ տուլուլմասը իչիւն , բօսթանէզարէթի թէրաֆըն-
տան լազըմ կէլէն թէտպիր իճրա օլունարապ , բուժ էլինին հէր
թարաֆընըն թահրիրաթը Վաքիւյա . էնէրէք Վարնատան տախի
Լսիթանէյէ պէհէր եէվմ պիր թաթար չըգարըրաճաղը :

— Բում էլիտէ Սուլթան/չստէ վադի օլան ֆիթուհաթ , ա-
սիթանէտէ զաթը շահանէյէ Ղազի Իւնվանը վէրիլէն եէվմը
ճիւմատտա վուգու պուլմուշ օլմալիլէ թէսատիֆաթը միւս
թահսէնէտէն տիր :

— Ինկիլիզ տօնանմասընըն ամիրալը Արը Տընտա ճէնապլէրի
պիլճիւմէ իւմէրայը պահրիյէսի գօմանտան գաբտանլար , վէ Ին-
կիլթէրրա տէվլէթի բարլամէնթօ մէճիսի Եօրտ Գարըյլ բի-
ֆազաթը իլէ կէչէն հոկտեմբերին 26 ընճը կիւնիւ եէնի մա-
հալլէ փիչկէահնտա տէմիրլի օլան Սահմուտիյէ նամ գալիու-

ու հիւմայիւնէ թէշրիֆ իտիւպ , գաբուտան բաշա հազրէթ-
լէրինէ վիզիթա վէրմիշ տիր , վէ պիր էյամ միւլադաթնստ սող-
րա կէմիտէն խաւրուծինտէ օն եէտի թօփ իլէ սէլամլանրպ , ին-
կիլիզ կէմիլէրինին պիրինտէն գարշըլըզ վէրիմիշտիր : Վէ պու-
միսիլիւ միւթէպէրանր ապէրիլէյէ վաճիպ օլան մուամէլաթը
իհթիրամիլէ իճրա օլունարադ , կիւվէրթէ իւզէրինէ ապէր տի
զիլէրէք վերուտ վէ խաւրուծինտէ մուզիգալար չալընմըշտոր :

— Սահր մէզպուրուն եիրմի իքինճի կիւնիւ , Ֆրանսըզ սէ-
ֆիրէ միւսիւ Վագուր ճէնապլէրի իլէ , Ֆրանսըզ ամիրալը Համ-
լէն տախի քէզալըք գալիոնու մէզպուրէ կէլիպ գաբուտան բա-
շա հազրէթլէրինէ վիզիթա վէրմիշ օլմալէրիլէ քէմալը իլթի-
ֆաթլէ պէրվէճհը պալա գոպուլ օլունուպ , ալտէթլէրինտէ
էլլի ճէնապլէրի 19 , վէ ամիրալ ճէնապլէրի 17 թօփ իլէ սէլամ-
լանրպ , Պէյգօղտա օլան Ֆրանսըզ պէլլէքլէրինին պիրինտէն գար-
շըլըզալը վէրիմիշտիր :

— Սահր մէզպուրուն 25 ինճի բազար կիւնիւ Րաթրօնա Օս-
ման բաշա վէ Րիալա Հիւսէյին փաշա գօմանտասը իլէ պէշ գը-
թա Ֆրգաթիլն վէ իքի գօրվէթ կէմիտի վէ պիր վաբօր գարա-
տէնիզէ գարաօլա կէօնտէրիլմիշտիր : Օն պէշ կիւն ագտէմ Սը-
սըրը Հասան բաշա վէ ինկիլիզ Սուշափիր բաշա գօմանտասը
յիլէ կէօնտէրիլէն Ֆրգաանըն ախշամա սապահա Րիթմանէյէ
կէլէճէյի մէմուլտուր :

— Պուրսա վալիսի խալիլ բաշա Րիթմանէյէ կէլմէք իւզրէ
պապը ալիտէն իսթիզան իթմիշ օլուպ , միւճիւպինճէ միւսաա-
տէ պույրուլմուշ օլմալիլէ , միւշարալէհ մահր մէզպուրուն
եիրմի եէաինճի սպի կիւնիւ առիթմանէյէ վապ օլմուշտուր :
Սիւշարալէհին եէրինէ ապէրիտէն Օէյնէլ բաշա գալմադամ
թալին գըլընմըշտոր :

— ինկիլիզ ամիրալընըն վաբօրու Ֆիւտուրիլը , առիթմանէյէ
կէլիլըքէն կէլիպօլու ճիվարընտա , վէ Րէթիւուզ նամ տիկէր
վաբօր տախի կէմի սիւրիւքլէրքէն Չանազ Վալէսի պօղազընր
պիր թէրաֆընտա օթուրմուշար իսէտէ , համտ օլտուն գում-
սալա բասթ կէլէրէք , եալընըզ պիր մըգտար պազըրըլը սըրը-
լըպ քէտէրսիզճէ գուրթուլմուշտուրը :

— կէօնիւրիւ ապէր եազըլըպ Րուսիա իւզէրինէ կիթմէք իւզ-
րէ իւշ պին Տիւրզիւ վէ իւշ պին Սարօնի , պապը ալիտէն բուիւ-
սաթ թալէպ իլլէմիշ տիրլէր : Սայր էյալէ թլէրտէն տախի պու-
վէճհիլէ իսլամ վէ բոյա թէրաֆլէրինտէն ճէնկէ կիթմէք իսթի-
տալէրի նօգսան օլմատըլընտան , պու խուսուս տախի թէպաա-
յը սալթանաթը սէնիէկին խօշնուտիէ թինէ ազիմ պիր տէլլ տիր :

— Վ իւքէլայը տէվէթ վէ Վիլիայը ումուրուն ճիւմապարը
թաթիլ կիւնլէրի օլուպ օ կիւնլէրտէ եա քէնտի ումուրու մախ-
սուսէլէրի վէ եա տախի հաֆթա իլլնտէն արթան իլլէր իլէ
մէշըլըլ օլտուգըլընտան , եէվմը մէզքիւրտէ Էօթէքի պէրի-

քի կիտիւպ թաճից իթմէ մէլէրի պիր գաշ տէ ֆա թէնպիհ գրւ
լընմըշ իսէ տէ ելինէ միսաֆիր էքսիք օլմատըղընտան , պու տէ ֆա
հէր քիմ օլուր իսէ օլուռն տախի օ տայրէլէրէ պիր թէրաֆտան
մինասիպէթի օլան քիմսէլէրին պիլէ գաթիէն գապուլ օլունմաի
յաճաղը րէսմէն իլան վէ թէնպիհ գրլընմըշ տիր :

— Իուսիա մէսէլէսինտէ Լճէմ Տէվլէթինին նէ մուամլէյէ
իտէճէյի մալիւմ օլամամըշ օլմաղիլէ , է օթէտէ Լճղան միլլէթի
սալթանաթը սէնիլէյէ տինտաղըգ մինասիպէթի իլէ մուամլէնէթ
իթմէք իսթէմիշ իսէ տէ , Լճէմտէն կէչմէք լաղըմ կէլէճէյին
տէն , պու վէսիլէ իլէ Լճէմին Լճղան հուտուտինտէ պիր աղ
իխթիլալ վուգու պուլմուշ օլմաղիլէ Լճէմ շահի պիր մրգտար
ասքէր իլէ օ թէրաֆա ազիմէթ իլլէմիշ տիր :

— Ֆրանսըզ յէնէրալարընտան , յէնէրալ Պօքէ , ալթը
պէօլէք զապիթան իլէ ասիթանէյէ կէլէրէք , օրտույի հիւմու
յիւնէ կէօնտէրիլէճէք օլմաղիլէ , ախշում սապահ պէքէնիլմէք
տէ տիր :

— Իուսիա թէպասընտան օլան կէմիլէրին Տէվլէթը պլլէյէ
լիմանլէրինտէն չըգմասընա Գասըմտան իթիպարէն օն պէշ կիւն
վատէ վէրիլմիշ տիր :

— Թէսանէյի ածիրէտէ պու էանտտէ կէճէ կիւնտիւզ կէմի
ինչասընա չալըչըլմագ տա օլուպ , կէչէն հոկտեմբերին օն իւչիւն
ճիւ կիւնիւ Փէյքի Օտֆէր նամ էիւզ թօփ չէքէճէք վիտալը իքի
անպարը հուզուրու Հաշանէ վէ վիւքէլատէ հալուդոտն իիրաճ
գրլընըպ , տըշարրտա թէքմիլ օլաճագ տիր : Իւշ մահ սոգտէմ
այնալը գալագ թէզկէահընտան էնէն թէշրիֆիլէ նամ 84 թօփ
լու գաբագ տախի թէքմիլ աօնանմըշ վէ հաղըր տիր : Աէգբիւր
փէյքիզաֆէրին եէրինէ Սուգատտիմէի Խայըր նամ գաբագ հու
վուզա կիրմիշ տիր , վէ այնալը գալագ թէզկէահընա Սէթհիլէ
նամ պիր վիտալը իքի անպարը գաբագ տահա գուրուլմուշ
տուր , քէզալիք Իզմիա թէրսանէսինտէ Հատիէ նամ պիր վի
տալը գաբագ վէ Սինոպ թէրսանէսինտէ Հէյլանը Պահրի նամ
պիր վիտալի Ֆրգաթիլն գուրուլմուշ տուր :

— Թիճարէթ միւշերի նամըգ բաշա մէմուրիէթը մախսուսէ
իլէ կէչէն հաֆթա Ֆրանսըզ վաբօրիլէ Ֆրանսա վէ Ինկիլթէ
րա թէրաֆլարընտ ազիմէթ իլլէմիշ տիր :

Ֆրանսըզը Մատամ Իմիլի նաթալ մուախիարէն պիլիմթիւ
հան թըպպիլէ մէքթէպի էպէլլիլինէ գապուլ օլունուպ , մէրսու
մէնին եէտինտէ միւթէպէր շահատնթնամէլէր վէ թաստիգնա
մէլէր տախի պուլունարագ , Ֆրանսա տա իսսթախանէլէրտէ
վէ մէմէքէթիլէրտէ թուէ միւ տէթ իրզմէթ իտէրէք զէնաթըն
տա քէսպըր մէհարէթ վէ թէճրիւպէ իլլէմիշ օլտուղու աշիքեար
օլմաղլէ , մէրսումէ պու տէ ֆա ասիթանէ տիշէ հիլլէրինին իրզ
մէթինտէ պուլունմաղա էմէլ վէ արզու իթտիլինի , իլան իտէր :
Պէյ օղլունտա թագսիւմ ճատտէսի պիթմիլինտէ էզաճը ճիվանի
Մաթգոլիլին տիւքէանընտան հիյնի հաճէթ տէ սիվալ պուլրուլա :

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

— Նոյեմբեր 2 փաղար էրթէսի կիւնիւ թըրապու զան ճանիւ պինտէն կէլմիշ օլան . Նէյա նամ Նէմէ վաբօրու իլէ , Պաթում օրտուի հիւմայունու թարաֆընտան կէլէն հաւատիսի սահիհէ տիր : Տէվլէթլու Սէլիմ բաշանըն զապթ խլէտիկի , Շէվքէթիլ նամ մահալըն իւզէրինէ պէրթէն (գարատան) պէշ տէֆա իւլ ոխլէի թարաֆընտան ասքեր սէվգ օլունմուշ իսէ տէ , մահալի մէգբիւրտէ պուլունան Օսմանլը ասքերինին համլէի շէճիանէլէրինէ մուգալիմէթ օլամայըպ , հէր տէֆասընտա փէրիշան օլարապ րիւճիաթ խլէմիշ օլտուգլարը :

— Բէզալըք տէրունիտէ քիւլիւյէթլու ասքեր իլէ . պիր գըթա իւլսիյէ ճէնկ վաբօրու , Շէվքէթիլ փիշկեհանընա կէլէրէք , պահրէն (տէնիզտէն) մուհարէպէյէ թէսաստի խլէմիշ իսէ տէ , Պաթում օրտույի հիւմայունու ճանիպինտէն , էվլէճէ սահիլտէ եարըլան իսթիշքեամաթտան , ակըլան թօրլարտան արմա վէ չարիլէրի շէքսէթ վէ բէրիշան օլուպ , զապթ օլունմա տէրէճէսինէ վարմիշ իքէն , վաբօր մէգբիւր րիւզկէարըն էօնիւնէ տիւշէրէք գաշմըշ իսէ տէ , Պաթում սահիլինտէ պիր թաշաբաստ կէլմէրլէ , սագաթլանրոպ զարկ վէ թէլէֆ օլտուղունտան տէրունիտէ պուլունան ասքերտէն եիրմի պէշ գատարընը մըսըրըն Նիլ վաբօրու տէրեատէն թօրլարոպ տէրասատէթէ սաղ կէթիրմիշ տիր :

— իւլմ էլի օրտույի հիւմայունու միւշիւրի Իօմէր բաշանըն զապթ խլէմիշ օլտուղու թօթրապան գարշըսընտա վազը , Սուլթանիչա ճիվարընտա օլան գարանթինէ խանէնին իսթիշքեամաթ թը իշլուն , ասքերի շահանէտէն սէքիզ թապուր ասքեր կէշիւմիշ օլտուղի իշիտիլմիշ տիր :

— Ըսաքերի մըսըրիէի հաղըթ շահանէտէն իւշ ալայ փիւնա տէ , վէ իւշ պաթէրիյէ իտարէսինէ քեաֆի թօրձու նէֆերաթ թը իլէ , երկիրմի պէշ պին տտէտ թիւֆէնք , Արսըր վալիսի Ըպպաս բաշա հաղըթթէի թարաֆընտան , իրտալ օլունաճաղը կուզէ թալարտա մէնգուլուր :

— Ֆրանսա Տէվլէթինին շէօհրէթչուար օլան Ղէնէրալլարընտան , Պարաիէ Տիլիէ նամ ճէնապլէրի , պու տէֆա Ըսիթա նէյէ պէյիւք Իլչի թային գըրընմըշ օլմաղլէ , իշպու նոյեմբերին իւշիւնճիւ սաղը կիւնիւ Տրօֆլէ նամ վաբօր իլէ վասլ օլուպ էրթէսի չարշամպա կիւնիւ ճէսիմ ալայ իլէ սէֆարէթ խանէյէ վասիլ օլմուշուր : Սէֆիր միւշարալէյհ պէյիւք Նաբօլէոն գէմա նընտան գալմա ճէնկեալէրանտէն օլուպ . մուախիսարէն Փարիս վէ իմա վէ Ղէզայիրտէ պաշ Ղէնէրալլըգտա , վէ սայիր միւթէ պէր մէմուրիէթլէրտէ տախի իսթիստամ գըրընմըշ տըր , Սէֆիրի միւշարալէյհ րիֆագաթըիլէ սայըր պաղը քիւշիւք Ղէնէրալլէր վէ միւթէպէր զապթթան տախի պուլունտուղու իշիտիլմիշ տիր :

Թ Լ Վ Ա Ր Ի Խ

ՎԵՆԵՏԻԿ ՎԵ ՃԻՆԻՎԻԶ ԿԵՄԻՃԻԼԵՐԻ

ՎԼԻ ՔՐԻՍԹՕՖ ՔՕԼՕՄՊՈՒՆ

ԱՄԵՐԻԻՔԱՅԸ ՊՈՒԼՄԱՍԸ

(Օ) ԻՖԻՃԻ ՎԵ ԿԱՆԱ ԷՎԷԼԷԻ ՄԵՃՏԱՆԱՐԿԱՆ ԿԱԳԻՅԷ :

62 .

Պու Սօլիւք թապիր օլունան հինո առաւարընտա , պիպէր տարչին , գարանֆիլ , վէ սայիր պահարաթ տախի հասըլ օլտու ղունտան պահարաթ ապաւարը տախի թէսմիյէ օլունուրլար : Մէր հում Սաճէլանըն եէրինէ կէչէն Սէպաստիան Գանօ , պու ա տաւարըն հինաէ եագըն օլտուղունու վէ քէնախին օ արալըք Չինէ եագըն (Սարգօ Բօլնուէն Չիփանկօ տէտիյի) Ղաբօն ճիւ վարընտա պուլունտուղունու իշիթաիքտէ իֆրաթ թաճիւպ էթտի , վէ օրատա թէսատիւֆ իթտիյի Փօրթուկէզ գլաղուզ լարը իլէ ⁽¹⁾ հինտի կէչիպ . պալտաէ ղիբրի կէչէն Մֆրիգա ու ճունտան իւմիա պուրնունու տօլաշարապ , հինի աղիմէթլէրին տէն իւչ սէնէ եիւմի սէքիզ կիւն սօղրա թէքրար Սպանիայա վապ վէ օ վէճճ իլէ իլք տէֆա տիւնեանըն էթրաֆընը տօլաշ մըլ օլտու . վէ պու ճիւնէթլէ մէրհում Քօլօմպօսուէն ագլը իլէ քէչֆ իտիւպ պուլմնւշ օլտուղու հիսապ . վէ տիւնեանըն քիւր րէվիլիյի իսպաթ օլտու : Սօղրատան վէ շիմտիյէտէք փէք չօգ քիմսէլէր տահա աղ վէ չօգ վագըթտա պու եօլտան տիւն եանըն էթրաֆընը տօլաշմըլ վէ տօլաշմագտա տըրլար : Սա ճէլանըն կէչտիյի վէ իսմիլիէ թէսմիյէ իյլէտիյի մէզքիւր ուղուն պօղաղ , Մմերիգայը ճունուպինին (հարաւային) ու

1 Փօրթուկէզ վէ ֆիլէմէնկէրին , իչպու Մմերիգա գըթաը պուլունմագտան փէք չօգ էվիլէ պէրի թէրաֆտա Հինտիստան , Չիւումաշին վէ ճարոնա կիթմիշ օլտու գլարը մալիւմ տիւր :

ճուռնտա օլուպ , ղայէթ սըճագ վէ չէօլ պիր մահալ իսէ տէ , Բախտին Թապիր օլունան ղայէթ ուզուն (եհտի գա տէմ) վէ պաթալ եապանի ճինսինին սաքին օլտուղու արագը պուրասը տըր վէ պու կիւնէտէք իչէրիլէրտէ օ ճինստէն պու լունուր տէյի ըիվայէթ օլունուր , չիւնքի պու արաղի ղայէթ չէօլ , վէ ալթըն կիւմիւշ վէ նէպաթաթ պիլէ պուլունմատըղըն տան Լըրոբալուլար պուրայա չօգլուգ տըգգաթ իթմէմիշլէր տիր վէ հէնիւզ հիչ պիր տէվէթ հիւքիւմէթինտէ տէյիլ կի պի տիր :

63

Պու անէտէք Թարիֆ իւ պէյան իյլէտիյիմիզ հիքեայէտէն , իպթիտատէ Լմերիգա էյալաթընը եապանիլէր Լըրոբալուլար տան մուհաֆազա իտէմէտիքլէրինտէն , գուվվէթինէ կիւվէնէն Սպաննօլար պէշ օն պահատըր եիյիտ ալըպ , պիւթիւն պիր է յալէթի գօլայճա զապթ իթտիքլէրի մալիւմ օլմուշտուր : Լմերիգանըն ճիւնիւպ Թէրաֆընտա օլան Բէրու էյալէթի տախի . Բիլար վէ Լլմակրօ նաման իրի սէրքէրտէ մարիֆէթիյլէ զապթ օլունմուշ օլմաղիլէ հիքեայէի աճայիպէլէրի պիր վէճհը աթի Թարիֆ օլունուր : Պու իքի կէնճ եիյիտլէր պիր Թապուրտանէ ֆէր օլուպ , պիրիսի օգուր եազար , օ պիրի տախի իլմտէն պէ խապէր իսէտէ ղայէթ ճէսուր վէ մէրտ օլտուգլարը հասէպիւլէ , Բօրթէսին Սէգսիդօյու զապթ իթմէսի հալատիսինի իշիթ տիքտէ քէնտիլէրինէ տախի պէօյլէ պիր հավէս կէլիւպ , անըն կիպի պիր ֆիթուհաթ պաշա չըգարարագ շան վէ սէրվէթ գա զանմաղա ճահօ իւ ղայրէթ իյլէտիլէր , վէ պուլունտուգլարը հալտէ հապպէի վահիտէ միւհթաճ օլտուգլարընտան , Ֆէրնան տօ Լ ուգօ նամ օլտուգճա վարիլէթլի պիր քիմնէյէ էսրարլարընը աչտըգօտ , անտէն մուալլէնէթ պուլուպ քէնտիսինի տախի պէ րապէր ալմագ իւզըն մուգալլէլէ իյլէտիլէր , վէ մէրսումուն ագճէսի իլէ իքի ուֆագ կէմի տօնաթապիլիւպ , իքի եիւզ քիշի պիրաղ աթ վէ պիր գաչ Թօփ իլէ եօլա չըգըպ Բանամատան Բէրույա տօղրու կիթմէյէ հաղըր օլտուլար : Վէ իլքին Բիզար , եիւզ քիշի իլէ կէմինին պիրինէ պինիւպ , Էօրֆիւլիլ ֆուրթու նալար վէ Թէհլէքէլէրտէն դուրթուլարագ օ անէտէք նամալիւմ օլան պիր լիմանա վասլ օլուպ գարայա չըգտը իսէ տէ օրմանտան եապանիլէր չըգըպ , օգ վէ Թաշ իլէ հիւճիւմ իթտիքտէ , խայլըճա ատամ Թէլէֆ իտէրէք կէմիլէ գաչմայա մէճպուր օլտու ,

ախրահըստը իւրիւ եիւրիւմէն պաշտօնը :

Ար մըգտար իւրիւնտիքուն սօղրա , պու եէնի արագիտէ պիր ազ իշէնմիշ թօիրագ կէօրաիւքտէ թաճիւպ իյէտիւէր , վէ պիր ազ տահա իւրիւ վարտըգտա պագաւար քի իգլիմի ղայէթ ալա , վէ հաւասը լաթիֆ վէ ինտանլարը տախի օ գատար եա պանի վէ վահշի տէյիլ իտիւէր , պուելար ատալարտա սաքին օ լան եապանիւէր միսիլիւ չըպլագ օլմայըպ Աէքսիգօլուլար միսիլիւ բամուգ պէգիտէն , վէ բէնկ բէնկ եիւնտէն էօրմէ էլպիսէլէր տախի կիյինմիշէր իտի , վէ թէնկէրինին բէնկէլէրի գըզըլճա իտի , վէ պաշտարը ելվանը գուշ թիւլէրի իլէ տօնանմըլ օլուպ , գօլարընտա ալթուլն վէ կիւմիւշ պիլէգիլէր տէ վար ըտը , ան ճագ Սպանեօլարըն էն թաճիւպ իթտիքլէրի շէյ պու օլտու քի , հէր պիր գուլանտըգլարը գապ , վէ ալաթլար , էն պայաղըլարը պիլէ եա կիւմիւշ եա տա ալթուլն իտիլէր , պուելու կէօրաիւքտէ , իլգարըն քէնտիլէրինի սլտաթմամըլ օլտուղուկա իսկեաթ օլուպ , պիր գաթ տախի քէնտիլէ պէնտ օլտուլար :

65

Եօգարտա զիր օլուկտուղու վէճիլէ ճէսիմ արագի Ամերիգաւ նըն ճուկուպ թէրաֆընաա , պէօյիւք տըլ տէնիպիւնին քէնարընտա օլուպ իսմի տախի իէրու , վէ եապանիլէրին պիր պէօյիւք հիւքիւմէթի իտի , վէ ահալիսի տախի մամուլը վէ գուվիլթիւ վէ ճէնկեալէր պիր գալմ իտի : իլգար պուելարա , նասըլ օլուպ տո պէօյլէ պիրազ գապա գէնաաթլար էօրէնմիշ , վէ օլտուգճա օ պիր եապանիլէրտէն ֆէրք իթմիշսինիզ տէյիւ սիվալ իթտիքտէ շու վէճիլէ ճէվապ իյէտիլէր :

“ Վազթը իլէ թիլի Վաթա տէնիլէն կէօլուլն քէնարընտան ղալէթ տիւպէր վէ ուղուկ պօյլու պիր երքէք վէ պիր գարը զուհուր իտիւպ , սիլն հալինիգի իսլահ իթմէք իշիւն կիւնէշտէն էնտիք , վէ կիւնէշ պիլի սիլէ կէօնտէրաի տէտիլէր , պուելու իշիթտիքտէ ապա իւ էճտատըմըլ պուելարըն պապլարընա գաբանըպ , թէշէքթիւր իլէ գապուլ իթտիլէր , վէ երքէյին իսմի Սանգօ Վաթա վէ գարընըն իսմի Սանգօ () օլու իտի . վէ պուելարըն սայէսինտէ արագիմիզ էհեա օլմուշտուր : Չիթթիլիսի ապա իւ էճտատըմըլ Սանգօ Վաթա էօրէտիպ , բամուգ վէ թիֆ թիքտէն թէլ շէքմէյի տախի Սամա () օլու էօրէթմիշ տիւ . վէ պիլէ էվէր վէ շէհրէր տախի եաբտըմըլալար , քի պիրինին ատը Քիլթօ վէ օ պիրինին ատը Վուսգօ տուր : ” Պու շէհրէլէ

րին էսէրի շիմոի տախի մէվճուտուր : Սէգքիւր Գուսգօ շէհ-
րինտէ այ վէ կիւնէշէ սունուլմուշ խայլըճա էպնիէլէր վարըտը ,
վէ հէր պիրինին իշինտէ կիւնէշէ թէմսիլ օլարագ ալթունտան ,
վէ այա թէմսիլ օլարագ կիւմիւշտէն պաթալ վէ իրի սիւրէթ-
լէրտէ վարըտը , վէ տիվարլարը պիւթիւն ալթուն վէ կիւմիւշ-
գաբլը օլարագ տէրուլէրինտէ պուլունան թէգեինաթ գալէմէ
վէ գըսասա կէլիւր շէյլէր տէյիլ իտի :

Սանգօ Գաբագ վէ Սամա ()գօլլօ էօլտիւքտէն սօղրա պու-
էպնիէլէրին պիրինէ կէօմիւլտիւլէր , վէ ալթունտան վէ կիւ-
միւշտէն սիւրէթլէրի եաբըլըպ , պիրիսի կիւնէշին վէ օ պիրիսի
այըն գարշըսընտա ալթուն թախթ իւզէրինտէ օլարագ մէվճուտ
իտի : Լնճագ Բէրուվիլէր պու գատար իզէթ վէ իբրամէ տախի
գանաաթ իթմէյէրէք , սիլսիլէսին քէնտի իւզէրլէրինէ մէլիքնասպ
իտիւպ էվլաստոան էվլատա ճիւմլէսինի Խնգա թէսմիյէ խլէտի-
լէր , քի Բէրուլ լիսանի իլէ սահիպի արագլի տէմէք տիր :

66

Իմոի Բիգար վէ րէֆիգլէրինին պու հիւքիւմէթին հուտու-
տինէ եագլաշտըգլարը վագթ , Սանգօ Գաբագ , վէ Սամա ()-
գօլլօ չօգտան պէրիւ էօլմիւշ իսէլէրտէ սինսիլէլէրինտէն օն պիր
մէլիք կէլմիշ կէշմիշ օլուպ , օլ էսնատէ Խնգա պուլունան տախի
օն իբինճիսի իտի , վէ իամի տախի Լնգուլէա իտի : Խնգա , հիւ-
քիւմէթինէ պիրագ րէնկիւլ , բարլագ սիւնհլու , վէ գուվլէթ-
լիւ , հայվանլարա պինմիշ պիր թագըմ ատամլար կէլմիշ օլտու-
ղունու տուլտուգտա , խատէմէլէրինտէն պաղըլարընր կէօնտէ-
րիպ , նէ իշին , վէ կէօյիւն եա եէրին հանկը թէրաֆընտան կէլ-
միշ օլտուգլարընր սիվալ իթտիրտի իսէ , Ֆրանսուա Բիգարտան
պաշգա պիր ատամ օլսա , պէօյլէ տիր ափուճ տէրպէտէրան իլէ
զապթ իթմէք իսթէտիկի օլ մէրթէպէ ճէսամէթլիւ պիր հիւքիւ-
մէթ իշինտէ պուլունտուղունտան տօլայը քէնտինէ տէհշէթ կէ-
լէճէյի աշիքեար իբէն , Բիգար ֆիթուր կէթիրմէյիպ , րույի զէ-
մինին էն գուվլէթլիւ մէլիքի թէրաֆընտան կէլմիշիմ , վէ քէն-
տիսինէ իգթիզալը պիր սէօղլւմ վար տէյի ճէվապ վէրմիշտիր :
Լթահուալըա պու ճէվապտան էմին օլուպ վէ պէօյլէ իսմինի
ճիսմինի պիլէ պիլմէտիսի քիմսէլէրտէն քէնտինէ պիր ֆէնալըգ
կէլէպիլըր օլտուղունու իայալ պիլէ իտէմէյէրէք , իզէթ վէ
րայէթլէ գապուլ օլունմալէրինի էմր խլէտի , վէ Քաֆուսաբգա
շէհրինէ եագըն պիր սահրայա պուլունմալէրինէ տայիր խա-

պէրէն կէօնաւորոյ : Ընծագ Ռիզար վէ արգատաշարընն մաթ-
լուպի իզգէթ վէ իգրամ օլմայուպ իլլա շէօհրէթինի իշիթմիշ
օլտուգլարը Լթահուալքանըն ալթուն վէ կիւմիւշ խազինէլէ-
րի օլտուգունտան, իշիտիլմէմիշ պիր ճէսարէթլէ անլէրի էլէ
կէշիրմէյէ գարար վէրտիլէր : Իմտի սաղլըգ վէրիլէն սահրայա
վասլ օլտուգտա Ռիզար ապքերինի պիր սըրայա տիզիպ, քէնտիսի
վուրոն տէյի էմր էտինճէյէտէք սուս վէ սաքին տուրմալէրինի
թէնպին իյլէտի, չիւնքի պու տախի Քօրթէս միսիլլիւ Ինգայը
քէնտի տայրէսինտէ էլէ կէշիրիպ թէվգիֆ իթմէք իտի, վէ հէր
նէ գատար ապքերի էիւզ նէֆէրտէն, վէ պիր գաշ աթլը վէ իքի
թօփտան միւրէթթէպ իսէ տէ, գօրգմայարագ Ռէրու ապքերի-
նի պէքլէմէյէ պաշլատըրը : Ինգանըն էթրաֆընա հէր նէ գա-
տար օթուզ պին քիշի ճէմ օլմուշ իսէ տէ, ճէնկ մէմուլլարը
օլմատըղընտան, բէք չօղու սիլահարը ըտը, վէ Ինգա քէնտիսի
տախի էն աղըր էլպիսէլէրինի կիլինմիշ, պիր ալթուն թախթ
իւզէրինէ ֆիթուրսուզճա եասլանմըշ, վէ հիւքիւմէթինին էն
պէօյիւք Վազիպէրինին օմուզընտա իտի, վէ խատէմէլէրտէն
պազըլարը էլվանը գուշ թիւյլէրինտէն եաքմա շէմնիլէլէր,
թութմատա վէ պազըլարը տախի եէլփազէլէր սալլամատա իտի
լէր : Քէզալէք էթրաֆընտա օլան զապըթանըն իւսթիւ պաշը
ալթուն իլէ տօլու օլուպ, իրզմէթքէարլարընա վարընճայատագ
ալթուն վէ ժիւճէվհէրաթ իլէ տօնանմըշ իսիլէր : Պունճա խա-
զինէյի կէօրիւր կէօրմէզ Սպանէօլլարըն իշինտէ պիր ֆըսըլտը
պաշայըպ, ազ գալըն Ռիզարտան էմիր պէքլէմէյէրէք, Ռէրու
վիլէրի վուրուպ թէվէլէյիպ ալթուն վէ կիւմիւշլէրինի էլլէրին-
տէն ալմայա պաշլայաճագլարըտը : Օ իրա շիտտէթը թամահ-
լարընտան պիր տագիպէ պիր կիւն գատար ուզուն կէլըր իտի
քէնտիլէրինէ :

Լմերիգա եապանիլէրինի տօղրու տինէ տալէթ իթմէք իւզ-
րէ, Սպլէրէ նամ պիրտէ պիր կրօնաւոր միսոնար վարըտը Ռի-
զար իլէ պէրապէր : Պու րահիպ ինճիլի էլինէ ալլա Ինգայա
եագլաշտը, վէ պիր թէրճիւման վասէթասըլա, « Քրիսթիան-
լարըն Լլահընըն քէլամը պու քիթապտա եագըլտըր, էյէր տիւ-
նէր իսէ, քէնտիսի վէ ահալիսի տիւննէվի վէ էպէտի սաատէ-
թէ վասլ օլուր » տէյի թարիֆ իթտիքտէ, զավալը Ինգա պու
միսիլլիւ լագըրտըրը էօմրիւնտէ իշիթմէմիշ վէ ալլամմըշ օլուպ,

զանն էթտի քի րահիպին ելնտէքի շէյ քէնտինէ պիր լադրու
տը սէօյլէյէճէք, խմտի աճէլէթէն րահիպին ելնտէն քիթապը
ալըպ, վէ տինէմէք իշիւն գուլաղընա եանաշտըրտըպտա, սէս
սէտա իշիթմէտինտէն, զանն էթտիքի քէնտիսինի ալտաթըպ
զէվգլէնիօրլար, պու մէմուլ իլէ էֆքեարլանըպ վէ զաղէպէ կէ-
լիպ, գալտըրտըգլայըն ինճիլի ուղաղա ֆըրլաթտը: Ինգանըն
պու հարէքէթի եապանիլիք իսէ տէ, Սպաննօլլարտա պէօյլէ
պիր վախշի առամըն պիլմէյէրէք իթտիյի շէյի ազիմ՝ պիր մէգ-
հէպճէ խաթա եէրինէ գօյարագ ալտըգլարը էօրֆիւլիւ ինթիւ-
գամ, տօղրուտու եապանիլիքտէն զիտտէ պիր գապալըգ ըոր:
Չիւնքի ասքէր ինճիլէ օլան պու թահգիրի կէօրիւր կէօրմէդ
Իիզարըն էմրինէ պիլէ պէքէմէյէրէք, պաշաաղըար թօփ թիւ-
ֆէնկ վէ գըլըճ իլէ պիշարէ Իէրուվիլէրի գըրմայա, վէ գաշան-
լարը աթլարա չիյնէթմէյէ շէօյլէ քի ազ վագըթ զարֆընտա սահ-
րա գան վէ լէշ իլէ միւլէմմա օլուպ, ճիւմէսի պիրէր թէրա-
ֆա գաշըպ տաղըլտըլար, վէ Իիզար իւսթէ եէթիշմէսէ Լթա-
հուալըա Ինգա պիլէ ասքէրի կիպի թէլէֆ օլաճաղըար, չիւնքի
նէֆէրլէրտէն պիրի անը թուլթուպ, վէ ալթուլն թաճընը պա-
շընտան ալարագ գըլըճը կէօյսիւնէ տալտըրմատա իքէն Իիզար
եէթիշիպ գուրթարտը: Լնճագ եինէ գէնճիլէ վուրուլարագ,
քէնտի վէ ահալիսինին խազինէսինին եաղմա օլտուղունու կէօ-
գիւ իլէ սէյր իթմէյէ մէճպուր օլտու: Պու ճիհէթլէ Իիզարըն
վէ րէֆիքլէրինին թօփլայըպ թէրաքիւմ իթտիքլէրի ալթուլն վէ
կիւմիւշ հատ վէ հիսապտան վէ մէմուլարընտան տըշարըլտըր,
օ գատարատագ քի ասքէրլէրինտէն չօգլարը սիւահլարը պրագըպ
վէթանլարընա տէօնմէք, վէ պէօյլէ գօլայճա գաղանտըգլարը
վարիէթ իլէ պագայը էօմրլէրինի իսթիւրահաթլէ կէչիւմէք իս-
թէրլէրիտի, լաքին պու իասիսլէրին փէք չօղու մէրամ վէ մագ-
սէտլէրինէ վասլ օլամայըպ, եապանիլէրին գանընա պուլտը-
գլարը թօփրաղա սօնղրտտան քէնտիլէրի տախի կէօմիւլտիւլէր
նասըլքի չիմտի թարիֆ օլունաճագ տըր:

Իիզար իլէ րէֆիքլէրի Քագուլմարգա սահրասընտա ալթուլն
վէ կիւմիւշ եաղմասը իլէ մէշղուլ օլտուղլարը հալտէ, էօթէ-
տէն Լլմակըօ տախի եէնիտէն ասքէր թօփլայարագ կէլիպ պուլն-
լարա գալուշտու: Պուլնլար տախի ալթուլն վէ կիւմիւշ թա-
մահը իլէ թօփլանմըշ տէրպէտէրլէր օլտուղլարընտան քէնտիլէ:

րինտէն է վիճել կենցնելերին օ մերթէպէ խաղնէ թէրաբիւմ ի թափ-
կիննի կէօրտիւքտէ սէօյլէնիւ տիլլէրինն վէրիւ բայ խաթէմէյէ
պաշատուար , էօթէաէ Ռիզարըն ասքէրի տախի , պիզ ճան թէ-
լէֆ իտէլիմ , պունլար էմէքսիզ մալա գօնսունլար , պիզ պունա
րաղը օլմայըզ տէյի գարշը կէլմէյէ պաշատուար , վէ թէրաֆէյն
պիրի պիրլէրի իլէ կէրէյի կիպի զըթլաշըպ , չաթըլժմա տէրէճէլէ-
րինն կէլտիքտէ Ռիզար արայա կիրիպ , կէնտինն խապէթ իտէն
ալթուն վէ կիւմիւլտէն փէք չօղունու Ալմակրօնուն ասքէրինն
թէրք իլլէտի անձագ Ալմակրօ քէնտի բայընա պունտան տախի
խօշնուտ օլմայըպ Ռիզար , ինգասըն խէլասը իչիւն ալաճաղը
ճէրիմէտէն տախի բէք չօգ շէյ վէրմէյի վատ ի թափ իսէ տէ չա-
րէ օլմայըպ Ալմակրօ սէրքէշիք իլլէտի , վէ օ կիւնտէն պէրու
պէյիլէրինտէ աղիմ խուսումէթ վէ էմնիլէթսիլլէք հասըլտա օլ-
տու : Իշթէ պու իքի ֆիրուճայէտէն կէլմէ ահպասլար ագճէ
վէ գուտրէթ բէյտա ի թափլէրի անտէն պիրիպիրինն գանընը
իչէր տիւլմէնլէր օլտուլար :

69

Պու էսնատէ սէֆիլ Աթահուալա , մահպուստա զէնճիր-
պէնտ օլարագ տուրտուղու հալտէ , վարտիանլարըն պիր բար-
չա ալթուն իչին պիրիպիրինն գըրըպ կէչիրտիլիննի կէօրտիւքտէ
պու եօլ իլէ Ռիզարըն եիւրէյիննի ալմագ միւրատը իլէ մուճայի-
լէյհի եանընա չաղըրըպ , վէ գօրունու պաշընտան եօգարը գալ-
տըրըպ , շու սաքին օլտուղումուզ օտայը պու գօրումուն հիզա-
սընա տագ ալթուն վէ կիւմիւլ իլէ տօլտուրու րում էյէր պէննի
սալը վէրիրսէն տէտի , վէ խասիս Ռիզար քէմալը մէմնունիլէթ-
լէ պու թէքիլֆի գապուլ ի թափյինտէն , օտանըն տէօրթ էթրա-
ֆընա քէօմիւր իլէ պիր չըզիլ չէքտիլէր , վէ տէրագապ Ռուրա
վէ Փասապալարա ինգա թէրաֆընտան մէմուրլար կէօնտէրի-
լիւպ , նէ գատար ալթուն վէ կիւմիւլ վար իսէ թօփլանըլմասը
էմր օլունտու , վէ հէր թէրաֆտան մէճճանէն ալթուն վէ կիւ-
միւլ վէ միւլճէվէրաթ կէօնտէրիլէրէք պահթարը ինգանըն
գուրթուլմասընա սայ օլունուրուտու , վէ սասլըզը միսիլիւ մէ-
մուլլարընտան զիատէ խաղինն թօփլանտըգտա , պայաղըլարընը
Ռիզարըն վատի իւզրէ իքի թէրաֆըն ասքէրի բայլաշըպ , ինճէ
վէ թօհաֆ իչլէրի Սպանիա գրալընա հէտիլէ ի թմէք իւզրէ
թէֆրիք ի թափլէր : Աթահուալա մահպուստա իքէն Սպան-
եօլլարըն սիլահ վէ էլպիսէլէրինն իֆրաթ թաճիւպ ի թափտէն

մատա, վարտիանլարընըն օգույուպ ետզմաընը կէօրսիւքտէ
 զայէթ իւլ զայէ միւթէհայիր օլտու : Լսիա ահալիսի բէք էսկի
 զէմանտէն պէրիւ օգույուպ եազմայը պիւմիշ իսէ տէ, Լմերիւ
 Գանըն հիշ պիր թէրաֆընտա պուենա տայիր պիր մալիւմաթլարը
 օլմայըպ իսայալ պիլէ իտէմէզլէր իտի : Պու հիքմէթլիւ զէնաա-
 թա Լթահուալըա հայրան օլուպ, էօնիւնտէ պիր շէյ եազը-
 լըպ օգուենտուգտա միւճէզէ նէվինտէն պիր շէյ զանն իտէ-
 րիտի պիր կիւն նէֆերլէրինտէն պիրինի չաղըրըպ, պաշ բար-
 մազը թըրնաղընըն իւզէրինէ ալահըն իսմինի եաղտըրտը, վէ
 կէլէնէ կիտէնէ կէօսթէրտիգտէ ճիւմլէսի այրը պրը ալահ տէ-
 մէք տիր տէյի թարիֆ իթմէտէ թաճիւպիւնիւ պիլէմէզիտի :
 Պիր արալըգ Բիզար տախի եանընա կէլոիյինտէ թըրնաղընըն
 եաղըսընը կէօսթէրտի իսէ, Բիզար օգումագ պիլմէտիյինտէն
 նէ օլտուղուենու աղնայամայարագ կէրէք Լթահուալըանըն վէ կէ-
 րէք քէնտի էթպաալարընըն էօնիւնտէ մահճուպ օլուպ քիւչիւք
 տիւշտիւ : վէ բիւր աթէշ օլուպ Լթահուալըանըն ֆէրգինէ
 վարմայարագ իթտիյի շէյի քէնտինէ էնգաստէն պիր թահգիր
 սայըպ, պու րէզալէթի արընա եէտիրէմէյէրէք ինթիգամ ալմա-
 յա գարար վէրտի, վէ հիյլէյի շէրիյն ուշտուրմագ իչիւն պիր
 տիվան գուրուպ, քէնտիսի վէ Լըմակրօ, վէ Վալվէրտ Բահի-
 պին հուզուրուենա տավայա չէքտի, վէ իւզէրինէ կէօնակէօն
 իֆթիւրալէր վէ գապահաթլար աթըրարագ գաթլինէ հիւքմ օլ-
 ուենտու : պիչարէ Ինգաս, եալվարրը եագարըր, վէ պէն պիր
 Ինգայըմ, պէնի սիզին Ինգանըզ մուհաքէմէ իթսին տէյի օվու-
 նուր տուրուր ուտու, անճագ մէրհամէթսիզ Սպանեօլարըն
 գալպինէ թէյսիրի օլմայուպ, զօր իլէ վաֆթիզ իյէտիքրտէն սօղ-
 րա պիր թաշ իւզէրինէ պօղաղլատըրար սէֆիլ Ինգայը, վէ կէօ-
 միւպ օ թաշը իւզէրինէ գաբատըրար : Տահա չօգ եօգտուր էմ
 նիէթէ շայան եօճուենուեն պիրի, մէզքիւր Պակսամարգա շէհ-
 րինտէ Լթահուալըանըն մահպուս օլուպ, պատէհու ալթուեն
 վէ կիւմիւշ իլէ տօլտուրտուղու օտայը, վէ մէզքիւր մէզար
 թաշընը, վէ Բիզարըն եաբտըրմըշ օլտուղու պիր ուֆագ մէս-
 ճիտի տախի սէյր ու թամաշա իթմիշ իտի :

Ինգանըն գաթլընը վէ ահալի հագգընտա օլան սայըր գըլագ-
 լըգլարը, Բէրուվիլէր տուշտուգտա, պէօլէ գուվլէթլիւ տիւշ-
 մէնլէրէ մուգալէմէթ իտէմէյէրէք Սպանեօլարա թէսլիմ օլ-

տուլար : Ի՛հզար Բիթօ չէ՛հրինի քէնտինէ ալագօյուլայ , Պուսգօ չէ՛հրինի տախի Ալմակրօյա Թէրք խլէտի , վէ իբի Թէրաֆրն սաքէրի տախի սայրը արագլի պէյէնտիբլէրի կիպի բայլաշորլար : Անճաք Ի՛հզար Ալմակրօնուն ճիվարիէթինտէն խօշտնամայարագ , սաքէրինի վէ վարիէթինի ալըպ տէնիզ քէնարընա էնտի , վէ օրատա շիմտիյէտէք մէշնուր օլան 1 Խմ չէ՛հրինի պինա խլէտի , վէ Բէրուվիլէրի եէսիր կիպի գուլանարագ իբիտի տախի մատէնլէրտէ չալըշորըրպ , սարայլար պաղչէլէր տախի եաբտըրորլար քի զայէթ ճէսիմ էպնիէլէր օլտուղունտան պազիլէրի շիմտիյէտէք միւշահատէ օլունուր : Պիչարէ Բէրուվիլէր պէյլէ պիր գուլտուղ սահիպլէր էլինտէն գուլթուլամատըլար իսէ տէ , ետգըն վագթ տա քէնտիլէրինի պրագըպ պիրպիրլէրինի տախի բարալատրդլարընը կէօրտիւքտէ , պիրագ Թէսէլլի պուլտուլար : Պալատէ Թարիֆ օլունտուղու վէճհլէ Բէրույա վասլ օլպըտան պէրու Ի՛հզար իլէ Ալմակրօ պէյնինտէ ազիմ խուսումէթ բէյտա օլմուշ օլուպ , պիրպիրինէ քէն վէ զարագ սագլամագտա իտիլէր , վէ հէրնէ գատար պիրպիրինտէն տէօրթ եիւզ սաաթ ուզագտա սաքին օլմուշար իսէ տէ եինէ Թէք վէ րահաթ տուրմաշարագ պիրպիրի իլէ չաթըշմայա վէսիլէ արարլարըտը , Վէ պիր գաշ տէֆա պու վէճհլէ պէյհուտէ շէյլէր իշին մուհարէպէ իթտիքտէ , սօնու Ալմակրօ հագգընտա ֆէնա օլուպ ճէնկին պիրինտէ վուրուլուպ էլէ տիւշտիւ վէ գէնճիրլէր իլէ պաղլանուպ մահպուսա վաղ օլունտու : Ալմակրօ վէ Ի՛հզարըն էպի ահպապըգլարընը պիլէնլէր , եագընտա պարըրորլար մէմուլին տէ իտիլէր , անճագ Ի՛հզարըն գալպինէ մէրհամէթ Թէյսիրի կէշէմէտիյինտէն նիհայէթինտէ Ալմակրօյու մուհաքէմէ վէ գաթլ իթտիրտի , վէ էթրաֆընտա օլան քեաֆֆէի սէօղ սահիպլէրինի պօղտուրտուպ մալլէրինի գապղ խլէտի : Վէ օլ վէճհլէ օլ արագիյէ սահիպի միւսթագիլ օլուպ , տէրէճէյի նիհայէթ իգպալէ վասլ օլտու , անճագ իգպալըն արգասընտան իտպար տախի եէթիշիւպ շու վէճհլէ քէնտիտի տախի միւզմահալ օլտու :

Ալմակրօնուն պիր կէնճ վէ երբէք օղլու օլուպ օն եէտի եաշընա վասլ օլտուգտա Ի՛հզարըն իֆրաթ խասիմլէրինտէն Հէրատա նամ պիր սէրքէրտէ , պունա փէտէրինին գաթլի քէյֆիէթինի աղնաթարագ , ինթիգամ ալմասընը , վէ Ի՛հզարըն էօլտիւրիւպ եէրինէ Բէրու հիւքիւմտարը օլմասընը Թէֆհիմ խլէտի :

Լճակրօնուն օղու տախի զաթէն ճէսուր վէ պահատոր օլմագ-
լէ թէրթիպի ուշտուրուպ եօլա բէվան օլտուլար, վէ թէպտիլ
գըրաֆէթլէ | Իմատա պիր էվէ սաբլանըպ, օրատա պաշտան
թըրնաղա դատար սիլահլանտըլար, վէ սըճափ էյալէթլէրտէ ա-
տէթ օլտուղու վէճհիլէ, էօյլէ թահամընտան սօղրա Բիզար
ույդույա եաթտըգտա Հէրատա իլէ սէրայը պասըպ, վէ խա-
տէմէլէրի բարալատըգտան սօղրա Բիզարըն օլտուղու օտայա
վասը օլտուլար, Բիզար շամաթատան օյանըպ, վէ էօմրիւնէ
գաստ իթմէյէ կէլմիշ օլտուղլարընը հիւճիւմ իտէնլէրին հիւե-
թինտէն աղնայարագ քըլըճընը չէքիպ նէֆսինի մուհաֆաղա
իթմէյէ պաշատը, վէ խայըճա տայընըպ պէշ օն քիշ տախի
սագաթլատըգտան սօղրա, չօգըղա տայանամայարագ եարա-
լանըպ բուհունու թէսիւմ իյլէտի, տէրագապ սէրայընը եաղմա-
լատըլար, վէ Բէրուտան կէթիրտիյի պունճա ալթուն վէ կիւ-
միւշիւ, գաթիլէր զասպ իյլէտիլէր : Իշտէ պու վէճհիլէ կէնճ
չաղընտա թէլէֆ օլտու կիթտի պու ճէպպար քի ֆէլէյին պիր
միւսատտէսինէ կէլէրէք չօպանըգ վէ նէֆէրլէրտէն եալընը
քէնտի ճէսարէթի վէ պահատորըլը իլէ պունճա իգպալէ վաղ
օլմուշուտու, թէլիֆինտէն սօղրա տախի զանն իտէրսին քի
պահթը քիւշատէ գալոր, չիւնքի քարտաշարը կէնճ Լճակր-
նուն իւզէրինէ հիւճիւմ իտիւպ, վալիլէքտէն էնտիրէրէք գաթլ
վէ իտամ իյլէտիլէր, վէ պու վէճհիլէ Լմերիգանըն Սպան
եօլարտան զապթ օլունմասը խիթամ պուլտու : Պուրաճըգտա
շուրասը տախի զէքը օլունուր քի, Լմերիգայը քէշֆ վէ զապթ
իտէն Սպանեօլար, կիւնահարգ եապանիլէրէ իշտիլմէմիշ զատ-
տարըլար իճրա իթմիշ օլտուղլարընտան, զանն իտէրսին քի
պու տիւննատէ տախի մուգապէլէսի օլան ճէզալէրէ մազհար
օլուպ, հիշ պիրի իպլաճ օլմատը : Քօլօմպոս զինճիրլէրէ պաղա-
նըպ պատէհու տիւշմէնլէրինին իգպալինէ տայանամայարագ
գահրընտան էօլտիւ : Քօրթէս, Սէքսիգօ կիպի էյալաթը քէշֆ
իտիւպ Սպանեայը էհեա իյլէտիքտէն սօղրա քէօշէի խարապաթ
տա մէթրուք օլարագ էօյլէճէ ֆէվթ օլտու : Պալպօայը քէնտի
ատկէրի բարալատը : Պաճէլլանը եապանիլէր եարը եօլտա եե-
տիլէր : Բիզար Լճակրօ վէ պունըարտան սօղրա կէլէն հէր սէր-
քէրտէլէր պիրիպիրինէ տիւշիւպ պիրպիրինի բարալատըլար :
Իչհասը պու պաթթ արգասընա կէզէնլէրտէն հիշ պիրիսի նէ
պիր բահէթ էօլիւմ վէ նէ պիր հիււրմէթլիւ իհթիարըղա նա-
յիւ օլմատըլար : Իլէրի-պէ դէլամ վէ իիլամ օլունմագ :